Poštnina plačana v gotovini

Sped. in abbon. postale - II Gruppo 70 %

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - Tel. 83-177
PODUREDNIŠTVO:
34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - Tel. 414646

Letna naročnina, Italija . . Lir 10.000
Letna inozemstvo . . . . » 15.000
Letna inozemstvo, USA dol. 18
Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XXXI. - Štev. 20 (1553) | Gorica - četrtek, 17. maja 1979 - Trst | Posamezna številka Lir 200

Po vrnitvi iz Združenih držav Severne Amerike

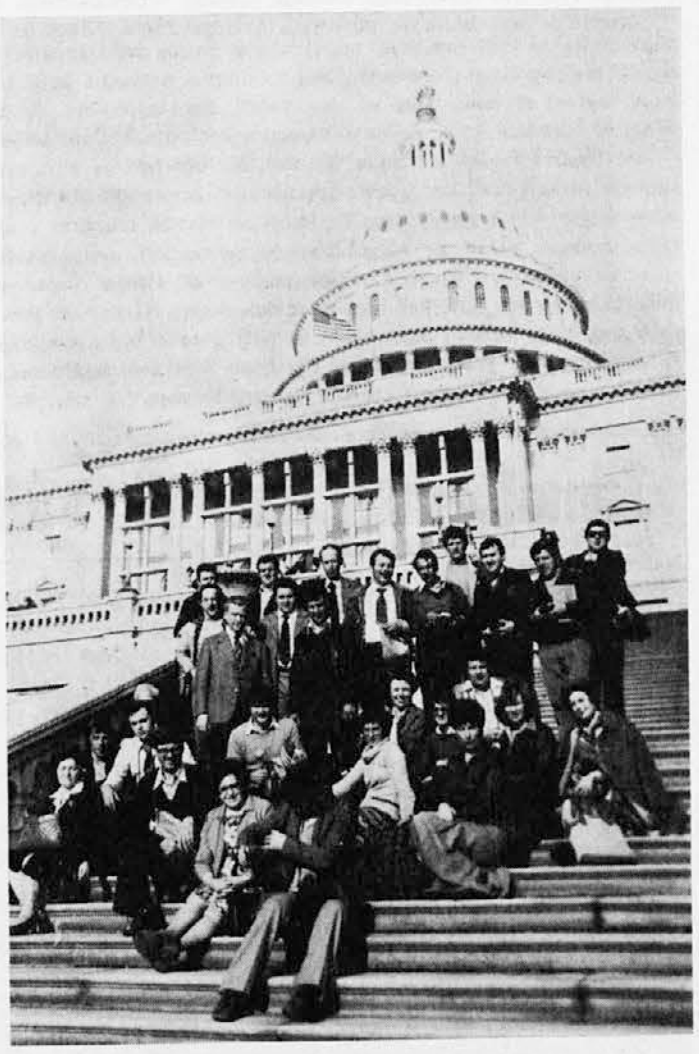

Goriška skupina pred palačo ameriškega kongresa (parlamenta), ki jo domačini nazivajo Kapitol

Goriške kulturnike, ki so v četrtek 3. maja zvečer izstopili iz letala v Ronkah, so sprejeli številni rojaki z rdečimi nageljni; sprejeli so jih kot sprejemajo športne zmagovalce. Toda ni šlo za kako športno srečanje, temveč je šlo za ljudi, ki so se vračali s kulturne turneje pri Slovencih v ZDA. Rojakom v novem svetu so ponesli slovensko besedo, slovensko pesem in glasbo, ki je pognala na goriških tleh med mladino, ki je vsa zrasla po drugi svetovni vojni. Prav zato smemo trditi, da je šlo za podvig, drzen v zasnovi, pogumen v izvedbi in, upajmo, obojestransko koristen.

POGUMNO DEJANJE

V Ameriki smo večkrat slišali vprašanje: »Kako da ste prišli? Kdo vas pošilja?« Tudi tukaj vprašujejo: »Kdo vam je pomagal?« Kajti zdi se, da danes ob takih podvigih vsakomur pomaga kak »svetnik«, da je vsaka slična turneja v imenu nekoga.

Pri naši turneji pa ni bilo nobenega »svetnika« in smo šli le v imenu goriških Slovencev. Zastopstvo iz Gorice še posebej zato, da se tudi osebno zahvalimo zlasti rojakom v Clevelandu za pomoč, ki so nam jo izkazali ob gradnji Katoliškega doma.

Turnejo smo izpeljali ob pomoči organizatorjev v Ameriki in udeležencev z Goriškega. V Clevelandu so zlasti pomagale nekatere posamezne družine, ki so prevzele pod streho goriške goste, potem pa še razni posamezniki in nekatere tamkajšnje organizacije: Slovenski primorski klub, pevski zbor »Korotan« in dramsko društvo »Lilija« v Clevelandu ter Liga ameriških Slovencev v New Yorku. V Gorici je akcijo podprla Zveza slovenske katoliške prosvete. Nekatere javne ustanove v naši deželi so do sedaj prispevale le bolj ali manj simbolično pomoč. Prav zato, ker je celotni podvig bil postavljen na samopomoč, je v resnici bil drzno dejanje.

Latinski pregovor pravi: »Fortes fortuna adiuvat.« Drznim pomaga tudi sreča. In nam je v resnici pomagala tudi sreča. Saj ni igrača organizirati štirinajstdnevno gostovanje skupine, ki šteje 28 članov, in to v deželi, ki je 6.000 km daleč od domovine. Povrhu pa še pripraviti nastop oz. obisk v treh mestih, ki so med seboj oddaljena 700 do 800 km (Cleveland, Washington, New York).

Zato le priznajmo, da je šlo tudi za pogumno dejanje, ki so ga ameriški rojaki tudi organizacijsko zgledno izpeljali. Nikjer ni bilo zastojev, nikjer negotovosti. Na enem samem kraju ni šlo vse po načrtu. To se je zgodilo v New Yorku, toda krivda ni bila naša, ker smo prepozno odpotovali iz Washingtona in zato prepozno dospeli v New York. Ameriški rojaki so izkazali zares ameriško velikopoteznost in organizacijske sposobnosti.

DOBRO OPRAVLJENO POSLANSTVO

Vse to je nemalo pripomoglo do velikega uspeha, ki ga je naš obisk v Ameriki bil deležen. Prepričani smo, da v obojestransko korist.

V Ameriki je ena najbolj rabljenih besed »busines«, kar pomeni dobiček. Naše gostovanje je pa bilo v nekem oziru slab »busines« (biznis), saj ni prineslo nikomur materialnega dobička. V moralnem oziru je pa to bil dober »busines«. O tem ne dvomimo.

Pri rojakih smo povsod opazili dvoje: veliko navdušenje in veliko strnjenost vseh okrog goriških gostov. Pravili so nam, da so pred nami gostovale že druge skupine iz starega sveta, in sicer iz Slovenije in zbor »Gallus« s Koroškega. Vendar tolike enotnosti med ameriškimi Slovenci ni bilo okrog nobene skupine do sedaj. Ob nastopih so se strnili v dvoranah staro in novonaseljenci, Primorci in rojaki iz drugih pokrajin Slovenije. Prišli so starejši in mladina, v Ameriki rojena. To slednjo so posebno privabili zvoki števerjanskega ansambla Lojzeta Hledeta, saj sta glasba in pesem dostopni tudi tistim, ki slovenščine ne obvladajo popolnoma.

Vendar je tudi dramska skupina iz Štandreža častno opravila svoje poslanstvo. Tako v Clevelandu kot v New Yorku so z veseljem in z veliko pazljivostjo sledili njeni igri, ki jim je prikazala izsek iz slovenskega življenja danes, tistega življenja, ki je zelo različno od onega, ki so ga doma pustili pred zadnjo vojno ali po njej.

UGODEN ODMEV

Clevelandski slovenski časnik »Ameriška Domovina« je zapisal: »V petek zvečer je v dvorani sv. Vida nastopila dramatska skupina Štandrež iz nekdanje župnije dr. Alfonza Čuka. To je skupina nadvse mladih igralcev, katera je njihovo nadarjenost dvignila na višino poklicnih igralcev. Nastopili so z igro »Komedija v komediji«. Večini od nas je prikazala svet, kakor se je rodil šele po drugi svetovni vojni, nam pa je poznan samo iz časopisov in čitanja raznih romanov.«

A ne smemo misliti, ko govorimo o Slovencih v ZDA, da gre za občinstvo, ki kulture ne pozna. Današnji Slovenci v Severni Ameriki niso nekdanji rudarji, farmarji, tovarniški delavci. Večino med njimi tvorijo intelektualci s srednjo in višjo šolsko izobrazbo. Poleg tega je zlasti v Clevelandu dobro razvito kulturno življenje

(nadaljevanje na 2. strani)

Slovenci pred Evropo

Razdeljeni smo danes kar na štiri države: poleg jugoslovanske republike Slovenije, živimo še na Primorskem pod Italijo, na Koroškem pod Avstrijo in v Porabju pod Madžarsko.

NEKAJ EDINSTVENEGA

Ta porazdelitev pa nam je prinesla nekaj edinstvenega, česar bi komaj še naleteli pri kakem drugem evropskem narodu ali celo na svetu. Udeleženi smo, pravzaprav razpeti med štiri ideološko politične evropske in svetovne sisteme: jugoslovanska socialistična neuvrščenost, italijanska pripadnost zahodnemu gospodarsko vojaškemu bloku, zahodno usmerjena avstrijska nevtralnost in madžarsko članstvo v vzhodnoevropski vojaški, politični in gospodarski zvezi.

Res nekaj edinstvenega. In čudno je, ko se je še do pred kratkim toliko razpravljalo o mostu, ki bi ga lahko naša zamejska skupnost ustvarjala med državama sosedoma, da se nihče ni spustil v razglabljanje, kakšen »most« mednarodnega povezovanja nam omogoča šele naš skupni narodnostni položaj. Tvorili bi lahko pravcati mednarodni ali kar evropski svet za politično, ideološko, ekumensko razumevanje med državami, narodi in kulturami, saj v vsakem od različnih evropskih sistemov namakamo, če ne roke, pa vsaj nogo.

Toda naši večinski sosedje, ki imajo v svojih rokah vzvode sistema, od katerega je odvisen naš vsakdanji kruh, kažejo kaj malo razumevanja za te edinstvene slovenske in obenem tudi njih lastne možnosti. Zganili bi se edino, če bi lahko prek nas s svojimi kupčijami oz. »gospodarskim sodelovanjem«, kot se stvari bolj vljudno pravi, prodrli na tržišča onstran državnih in ideološko političnih meja, na primer iz Italije na Madžarsko ali iz Avstrije v Makedonijo itd. Toda doslej na take drzne možnosti niti sami nismo pomislili.

Vse naše prizadevanje je bilo usmerjeno v to, da bi nas Evropa vsaj opazila. Uspeh pa ni bil zadovoljiv. Naša književnost in kultura v Evropi ne vzbujata večje pozornosti in še s Prešernom in Cankarjem si le s težavo utiramo pot na pdoročja glavnih evropskih jezikov.

Očitno je, da smo pred Evropo manjšina kot še mnoge druge narodne skupine, nekatere celo večje od Slovencev. Manjšine brez lastnega predstavništva v skupnih evropskih ustanovah. In brez predstavništva smo kakor kolonije, tako kot so bili še do nedavna afriški in mnogi azijski narodi.

ZGODOVINSKA VAŽNOST EVROPSKE ODLOČITVE

Slovenci v Italiji smo celo edini del slovenskega naroda, ki bo tokrat glasoval za Evropski parlament. Edina slovenska skupina, ki lahko skupaj z drugimi manjšinskimi skupinami v Italiji izvoli evropskega zastopnika, ki mu bo poverjena skrb za njene posebne probleme. Te možnosti naši rojaki drugod zaenkrat še nimajo, tudi ne drugi jugoslovanski in slovanski narodi. Zato je naša evropska odločitev zgodovinske važnosti.

Z izvoljenim zastopnikom v Evropskem parlamentu bi brez težav lahko opozorili na naše gospodarske, narodnostne in kulturne probleme, na mejni položaj in na pomen odprte meje za zamejske skupnosti v odnosu do matičnih dežel in na vzdušje sosedskega razumevanja in sodelovanja, na duha medsebojnega spoznavanja jezikov in kultur na obmejnih območjih kot podlaga za miroljubno sožitje in sodelovanje.

Evropa bi bila obenem redno obveščena tudi o Trstu in Gorici, kjer se prav ta vprašanja živo postavljajo, ter na odnose z bližnjim jugoslovanskim območjem Kopra in Ljubljane, Reke in Zagreba. Svoj čas je tudi general De Gaulle opozoril, da sega Evropa vse do Urala in se ne konča na mejah Evropske gospodarske skupnosti.

V takem položaju nam ne bi bilo treba več moledovati za evropsko pozornost naši kulturi in književnosti, brez bojazni, da bi s kritičnim stališčem celo užalili tiste redke tuje osebnosti, ki se zanimajo za slovensko kulturo, kot so se bali v Ljubljani nekateri krogi v primeru francoskega pesnika in prevajalca Marca Alyna, ko je Kosovela izdal v francoščini.

Potem tudi ne bi bilo treba zbujati pozornosti z oguljenimi reki o »velikih duhovih malega naroda« ali s prestavljanjem Cankarjeve »Slovenske legende« v nemščino kot nekaj najbolj tipično slovenskega, ko naj bi celo Kristus rekel revežu Slovencu ob poti: »Če pa si Slovenec, tedaj ti tudi jaz ne morem pomagati!« ter je odšel dalje po svojih božjih potih. (Tako Janez Gradišnik pred nekaj leti za »Merian«, nemški turistični potopis po Sloveniji).

BREZ LASTNEGA ZASTOPSTVA SMO ZGOLJ OBJEKT

Tuje stranke, ki zaradi vseh mogočih obljub prejemajo veliko število slovenskih glasov, tudi tokrat ne mirujejo in prihajajo nad nas s preštudirano in posebej izdelano taktiko. Nobeni od njih se ne zdi za malo prejeti tudi slovenske glasove, dasi nam po drugi strani nenehno dopovedujejo, da nam gre še predobro in da imamo več, kot pa nam po kakršnih koli merilih pritiče.

Tako naštevа znani zemljepisar Giorgio Valussi, vseučiliški profesor, v svoji študiji »Gli sloveni in Italia« (Trst 1974), da so leta 1973 imeli Slovenci v Trstu 28 vrtcev za 815 otrok, 38 osnovnih šol za 1.312 učencev, 7 srednjih šol za 709 dijakov in 4 višje za 565 dijakov. Med višjimi so klasični in znanstveni licej, učiteljišče in tehnični zavod.

Pisec v tržaškem »Piccolu« (6. februarja letos) pa še dostavlja, da ima slovenska narodna skupnost povrh tega še knjižnice, kulturna in športna središča, radijsko in televizijsko postajo, kar vse velikodušno (generosamente) podpira italijanska država. Za 6.500 ljudi slovenskega jezika v Trstu da je na voljo kar 10 duhovnikov, ki opravijo 13 nedeljskih maš in pridig v slovenščini. Nobena župnija nima toliko duhovnikov. In končno pisec še sodi, da ga v celi Italiji ni kraja s 15.600 prebivalcev, kolikor šteje Slovencev (po uradnem štetju) tržaška pokrajina, ki bi imel na razpolago toliko šolskih zavodov in socialnih ustanov.

Takšno je danes medsebojno »obveščanje« in spoznavanje obeh tukaj živečih narodnih skupnosti. Vse z blagoslovom velikih strank, ki imajo v lasti dnevnike, liste in radio, da lahko po mili volji manipulirajo javno mnenje.

Toda ničesar o škodi in o premoženju, ki ga je naša skupnost izgubila, nič o povojni diskriminaciji slovenskih ljudi pri javnih službah in na gospodarskem polju, kar bi italijanskim ljudem lahko vzbujalo vest.

Brez lastnega zastopstva je slovenski človek objekt, s katerim se tuje sile po mili volji igrajo in ga izrabljajo za svoje koristi.

Parlamentarne volitve 3. in 4. junija

3. in 4. junija bodo Slovenci ponovno volili za obnovo parlamenta italijanske republike, tj. zbornice in senata.

Te volitve predstavljajo za Slovence v zamejstvu važen mejnik, saj imamo to pot dejansko možnost, da prodremo v parlament z lastnimi močmi, kljub temu, da nimamo ustreznega volivnega znaka. Uspeli dogovor Slovenske skupnosti s Furlanskim gibanjem nam je odprl vrata do Rima.

3. in 4. junij bosta pokazala, če je res, da hočemo vsi Slovenci biti subjekt ali pa hočemo biti hlapci večinskih strank, ki nam ob vsakem trenutku strežejo po življenju. Od teh volitev bo veliko odvisno, kakšen bo naš zaščitni zakon, katerega pričakujemo in terjamo že dolgih 32 let.

SSk zato z zaupanjem pričakuje, da bodo Slovenci ob tej novi zgodovinski priložnosti ubrali pravo pot. Nikar se ne pustimo prepričati od drugih strank, da bi jim oddali svoj glas, saj so vse stranke pokazale svojo nesposobnost in strumentalizacijo volivca in človeka.

DC se je povezala s komunisti in drugimi strankami raje kot da bi se odpovedala svojim interesom. Ker je država ekonomsko pogojena, DC sicer daje izjavo, da noče komunistov v vlado, dejansko pa jim je že na široko odprla vrata v svoje udobno stanovanje. Krščanski demokrati ščitijo Slovence-komuniste in Slovence-socialiste, zlobno pa napadajo zastopnike SSk. Sami kandidati na listi izjavljajo v volivni kampanji, da so proti globalni zaščiti v videmski pokrajini.

SLOVENSKI KOMUNISTI nimajo možnosti, da izglasujejo svojega zastopnika v poslansko zbornico.

SOCIALISTIČNA STRANKA sploh ni smatrala za umestno, da bi kandidirala v okrožju Gorica, Belluno, Pordenon, Videm Slovenca.

REPUBLIKANCI pa kandidirajo Cicerija, ki si prizadeva pobirati v Benečiji podpise proti globalni zaščiti Slovencev.

SLOVENSKA SKUPNOST se to pot predstavlja s svojimi kandidati skupno z listo Furlanskega gibanja (Movimento Friuli), tj. manjšinske stranke, ki je dala odločilen prispevek v trdem boju proti nastopu Liste za Trst, ki je Slovencem nenaklonjena.

SLOVENSKA SKUPNOST poziva vse, zlasti pa mladino, ki že naravno čuti potrebo po enotnem nastopu Slovencev v zamejstvu, naj se neposredno zavzame v tem volivnem boju za to, da bi videla uresničene svoje ideale človečanstva, enakosti, pravice, socialnega napredka in mirnega sožitja v državi in svetu.

Slovenci, ni dovolj, da sami pravilno glasujemo! Raztolmačiti moramo tudi drugim naš boj in njegove namene in uspeh ne bo izostal! Zlasti pozivamo volivce, naj svojim prijateljem in znancem pojasnijo način glasovanja, kajti zavedati se moramo pravočasno, da se znajdemo pred novim znakom in da smo prisiljeni oddati tudi preferenčne glasove.

Tradicionalnega znaka LIPOVE VEJICE NE BOMO ZASLEDILI NA GLASOVNICAH.

Ne dajmo se zapeljati od republikanskega znaka, ki je bršljan.

ZA PARLAMENTARNE VOLITVE bomo prekrižali znak z napisom »MOVIMENTO FRIULI«.

Neobhodno potreben je tudi PREFERENČNI GLAS. Zato pozivamo naše volivce, da za poslansko zbornico NE ODDAJO SVOJE GLASOVNICE BREZ PREFERENČNEGA GLASU. Samo tako bomo zagotovili izvolitev slovenskega zastopnika. Slovenska kandidata sta:

MARIJA FERLETIČ št. 6
GRADNIK GRADIMIR št. 7

Preferenco izraziš tako, da potem ko si prekrižal znak napišeš na črtah ob znaku še številki 6 in 7.

Za SENAT niso potrebne preference. Na glasovnici je napisano ime kandidata. Zato prečrtamo samo znak.

V prihodnji številki bomo prinesli kritičen pretres pisanja in stališč celjske revije »Znamenje«.

Župnijski pastoralni sveti

Rekli smo že, da so župnijski sveti (ali naj bi bili) skupaj z župnikom nosilci soodgovornosti za versko in cerkveno življenje v župniji, k čemur so poklicani že po krstu in birmi, kot krščanski zakonci in starši, sploh pa kot živi udje Cerkve.

DVE VPRAŠANJI

Prvo vprašanje je, ali naj ima tudi dušni pastir, ki sam ni župnik (npr. kaplan v mešani župniji), svoj dušnopastirski svet. Po mojem mnenju je odgovor zelo enostaven: da. Vprašanje je seveda, kako naj se delo organizira in koordinira. Pri skupnih zadevah bodo pač skupno razpravljali in sklepali. Odgovoren je končno le župnik.

Drugo vprašanje je, ali smejo slovenski verniki po župnijah v mestu, ki v večji župniji tvorijo manjšo skupino, imeti svoj pastoralni svet. V župniji, kjer je v službi slovenski duhovnik, je tak svet nadvse potreben. Enoten župnijski svet ne more obravnavati vseh vprašanj, ki se tičejo slovenske skupnosti; še manj pa more o tem odločati, če se Slovenci sami med seboj ne pomenijo in zedinijo.

TEŽAVE NAS NE SMEJO PREPLAŠITI

Marsikje so župnijske svete ustanovili in pogumno začeli z delom, a je delo kmalu zastalo. Niso našli načina, kako naj delajo, o čem naj razpravljajo. Ustrašili so se težav, na katere niso bili pripravljeni. To pomeni, da se je za delo v svetih ali s sveti treba pripravljati. Gre za novosti in vsaka novost potrebuje več ali manj časa, da se uveljavi. Težave so, težave bodo: obdelovati je treba zemljo, sejati, zalivati, okopavati in čakati ter upati, da kaj zraste, dozori in obrodi sad, kakor je pač vreme in letina.

Kdo naj pride v svet in kdo naj postane član sveta?

Verjetno ni treba dokazovati, da spadajo v svet ljudje, ki se za župnijo zanimajo, ki krščansko čutijo, ki se želijo za župnijo in za njeno rast tudi žrtvovati. Rekli bi skoraj: tisti, ki imajo za to poklic.

Pri ustanavljanju župnijskih svetov ne gre za to, da bi imel župnik manj dela, da bi šlo vse hitreje in preprosteje, ali pa da bi bilo manj težav pri reševanju skupnih vprašanj. V začetku je morda ravno narobe. Treba se je zavedati, da gre pri župnijskih svetih za živo Cerkev, za večje zanimanje za delovanje in življenje Cerkve, za večjo soodgovornost in sodelovanje in za vzgojo in uvajanje laikov v vse to.

Izkušnja kaže, da delo župnijskih svetov, ko so premagane začetne težave, postane lahko zelo uspešno, velika pomoč za župnika in blagoslov za župnijo, posebno če se člani razdelijo tudi na delovne skupine, ki so odgovorne za posamezna področja verskega življenja.

Eno vprašanje pa je, ki od vsega začetka predstavlja precejšnjo težavo: po kateri poti naj župnik pokliče v svet določene člane. Naj jih izbere sam? naj mu jih drugi svetujejo? naj jih pokliče iz že obstoječih organizacij ali skupin? naj razpiše volitve?

POMEN MEDŽUPNIJSKEGA SVETA

To vprašanje bo kmalu postalo aktualno v tržaški škofiji, ko bo treba znova sestaviti škofijski pastoralni svet. »Pokoncilska« komisija razpravlja o tem vprašanju. V tem svetu bodo seveda tudi slovenski člani. A kateri? po kateri poti bodo prišli v svet? kaj bodo v svetu delali?

Že iz te nejasnosti se poraja potreba in zahteva, da poživimo, obnovimo in okrepimo svoj medžupnijski svet, ki smo ga res z velikim pričakovanjem že pred leti sestavili, ki pa ni našel prave poti in prave smeri za svoje delovanje. Upajmo, da bo v bodočnosti boljše.

DR. LOJZE ŠKERL

★

UTRIP CERKVE

Letošnji 13. maj v Fatimi

V nedeljo 13. maja je minilo 62 let, kar se je Marija prvič prikazala trem pastirčkom v Fatimi. Poročila pravijo, da so od vseh strani prišle velike množice romarjev. Slovesnosti je vodil brazilski kardinal Avelar Brandao Vilela. Prisoten je bil tudi kardinal Franjo Šeper, ki je blagoslovil prostor in temeljni kamen za veliko novo pastoralno središče, ki se bo imenovalo po papežu Pavlu VI. Lani je prišlo v Fatimo približno dva milijona romarjev.

Smrt še dveh misijonarjev v Ugandi

Vodstvo kombonijanske družbe je dobilo obvestilo, da sta bila v Ugandi umorjena še dva misijonarja, člana njihove redovne družbe. Prvi je Silvio Dalmaso iz okolice Vicenze, star 66 let in drugi Antonio Fiorante iz Moliseja, star 53 let. Umorjena sta bila v noči od 3. na 4. maj.

● Predsednik rimske ustanove za turizem je izročil sv. očetu zlat model Koloseja, ki se izroča vsako leto tisti osebi, ki je največ storila za poživitev turizma v Rimu. Sv. oče je daleč presegel vse druge, saj se srečanj z njim udeležuje teden za tednom rekordno število, kar vpliva tudi na turizem.

● Za Cerkev v stiski se je lani zbralo 30 milijard lir pomoči. Ustanovitelj te karitativne pobude je pater Werenfried van Straaten, ki je bolj poznan pod imenom Špekpater. Nabirka je lani narasla za 32 odst. Letni obračun je bil podan 16. marca v Königsteinu. Ustanova izdaja šestkrat letno list z naslovom »Odmev ljubezni« v 600.000 izvodih. Tiska se v šestih jezikih. Velika večina darov prihaja ravno od bralcev tega lista.

OD TEDNA DO TEDNA

■ Preteklo nedeljo se je sv. oče ob opoldanskem nagovoru spomnil Ugande, ki se še ni umirila, čeprav je prišla na oblast demokratična vlada. Nagovoril je tudi navijače nogometnega kluba Milan, ki so ga ob dosegi prvega mesta v letošnjem prvenstvu prišli pozdravit. Popoldne je obiskal cerkev poljskega škofa in mučenca sv. Stanislava, ki stoji v ulici Botteghe Oscure v bližini glavnega sedeža PCI. Preden je šel v cerkev, se je za nekaj minut ustavil v bližnji ulici Caetani na kraju, kjer so teroristi lani 9. maja pustili truplo Alda Mora. V cerkvi sv. Stanislava so ga sprejeli poljski verniki, ki jim je maševal in pridigal v poljščini. Omenil je 900-letnico smrti svetnika, ki je odločno branil moralne vrednote in svobodo Cerkve ter dejal: »Molimo, da sile brezboštva in smrti ne bodo močnejše od sil življenja in luči vere.«

■ V nedeljo 13. maja sta prvič dva Slovenca osvojila v okviru jugoslovanske odprave 8.848 m visoki Mont Everest, najvišjo goro sveta. Pred njima se je na goro povzpelo že 84 planincev. Sedanja zmagovalca Mont Everesta sta 22-letni Andrej Štremfelj in 27-letni Nejc Zaplotnik, oba doma iz Kranja. Jugoslovanska odprava si je utrla novo, peto različico vzpona na najvišjo goro sveta. Ta »jugoslovanska pot« je najdaljša od vseh dosedanjih in tudi zelo zahtevna. Na sedanji podvig so se člani jugoslovanske odprave pripravljali kar pet let.

■ Nepričakovano je odstopil glavni tajnik Zveze komunistov Jugoslavije Slovenec Stane Dolanc, ki je to službo vršil osem let. Nasledil ga je Hrvat Dušan Dragosavac. Uradno je bilo sporočeno, da je prišlo do zamenjave, ker naj bi se v bodoče glavni tajnik v stranki zamenjal vsaki dve leti; informirani krogi pa menijo, da ga je moral Tito žrtvovati na zahtevo Moskve.

■ V Baru so 9. maja pokopali tamkajšnjega nadškofa Aleksandra Tokića. Star je bil 68 let. Že precej dolgo je bolehal, po zadnjem potresu, ki je prizadejal Črno goro in poškodoval številne cerkvene stavbe, je živel pod šotorom, kar je njegovo bolezen še poslabšalo. Nasledil ga bo Petar Perkolić, ki ga je papež Janez Pavel II. januarja letos imenoval za pomožnega nadškofa s pravico nasledstva.

■ Ministrski predsednik Andreotti in predsednik francoske vlade Barre sta bila prisotna pri prebitju cestnega predora pod goro Fréjus, ki bo povezoval Piemont s Savojo in bo dolg 12.878 metrov. Vožnja skozi predor bo trajala od 10 do 14 minut.

■ V Rimu so trije pripadniki rdečih brigad napadli in pretepli demokrščanskega rajonskega svetovalca Giuseppa Merolo. Priklenili so ga na stopnišče hiše, v kateri živi. Polili so mu lase z oljnato tekočino, okrog vratu pa so mu obesili sramotilen napis.

■ V Milanu sta dva terorista vdrla v podzemno garažo, ki se je poslužuje dnevnik »Corriere della Sera« in ima tam svoje avte za prevoz dnevnika. Terorista sta povzročila ogenj, ki je uničil tri furgone, štiri vozila pa so bila resno poškodovana.

■ Begin je imel v izraelskem parlamentu govor, v katerem se je jasno opredelil za pomoč krščanskim maronitom, ki živijo v Libanonu. Dejal je, da jih bo Izrael podpiral še naprej. Ker so Sirijci pri pomiritvi Libanona doživeli popoln neuspeh, naj se vrnejo domov. Palestince, ki živijo v Libanonu, naj prevzamejo bogate arabske države, ki jim zemlje ne manjka. Izrael se bo proti »teroristom«, tj. Palestincem še naprej boril, saj je palestinski Idi Amin (tj. Arafat) v vojnem stanju z Izraelom.

■ V ZDA začenja primanjkovati goriva za avtomobile. Zato je predsednik Carter predložil obema kongresnima zbornicama zakon, ki pooblašča vlado, da uvede po potrebi strogo varčevanje bencina z boni kot se je to dogajalo v vojnem času. Medtem ko je senat Carterjev predlog sprejel, ga pa je kongresna zbornica zavrnila. Vendar je Kalifornija kot prva zvezna država že uvedla varčevalne ukrepe. Bencin se bo dalo kupiti le izmenično: enkrat vozniki z lihimi evidenčnimi tablicami, drugič vozniki s sodimi številkami.

■ V srednjeameriški državi El Salvador so člani ljudskega revolucionarnega bloka zasedli stolnico v San Salvadorju ter poslaništvi države Costarica in Francije. V zameno so zahtevali svobodo za pet svojih zaprtih tovarišev. Ko je prišlo do demonstracije na trgu pred stolnico, je policija na demonstrante brezobzirno streljala in ubila 18 oseb, 39 pa ranila. V El Salvadorju, ki je zelo gosto naseljen, je oblast v rokah nekaj bogatih družin, ki izkoriščajo ostalo prebivalstvo. Cerkev je zato že večkrat opozorila na socialne krivice, ki se dogajajo vsak dan.

VLOGA MARIJINEGA SRCA

Mati se odlikuje predvsem po ljubezni. Materinska ljubezen navadno predstavlja višek človeške ljubezni. V svetovni literaturi ni nobena ljubezen tako opevana kakor materinska. Podobno je v odrešenjskem redu. Za Bogom nas nihče ne ljubi tako kakor Marija. V Marijino srce je Bog vlil posebno gorečo ljubezen do nas ljudi, zato ji je tudi omogočil, da nam to ljubezen more izkazovati, za nas posredovati pri Bogu, biti za nas »proseča vsemogočnost«, kakor so se izražali vzhodni cerkveni očetje kmalu po koncilu v Efezu leta 431.

V človeškem telesu igra srce zelo pomembno vlogo. Čustva zelo močno vplivajo na človekovo delovanje. Zato je srce tudi znamenje ali simbol čustev pa tudi celotnega človekovega notranjega življenja, zlasti še ljubezni, ki je kraljica vseh kreposti.

Ob Jezusovem Srcu so v Cerkvi začeli častiti tudi Marijino Srce. Nekateri gledajo že v evangelistu Luku prvega izrazitega častilca Marijinega Srca, ker dvakrat omenja, kako je Marija besede, ki jih je slišala, »ohranila in premišljevala v svojem srcu« (Lk 2, 19, 51). Kakor so prikazovanja v Paray-le-Monialu sv. Marjeti Mariji Alakok spodbudila razvoj in širjenje češčenja Jezusovega Srca, tako so Marijina prikazovanja v Fatimi leta 1917 spodbudila češčenje njenega brezmadežnega Srca.

Marija je najodličnejša umetnina Svetega Duha. Nikoli ni storila nobenega osebnega greha in tudi grešnega nagnjenja ni imela, zato je mogel Sveti Duh iz nje napraviti najpopolnejšo osebnost. Bog bi mogel ustvariti lepši in popolnejši svet, toda lepše matere svojemu Sinu ni mogel dati. Zato ni čudno, da je Marijin lik privlačen in da ni svetnika, ki se ne bi odlikoval v češčenju Matere božje.

Že blaženi Ludovik Marija Grignon Montfortski je širil posvetitev Mariji, po Fatimi pa se še veliko več govori o posvetitvi brezmadežnemu Srcu Marijinemu. S tako posvetitvijo se na poseben način izročimo Mariji, stopimo v njeno službo, se ji izročimo, hočemo delati za njeno čast, jo posnemati, zanjo pridobivati tudi druge. Če zmolimo vsako jutro lepo Marijino molitev »O Gospa moja«, posvetimo Mariji svojo dušo in svoje telo, vse, kar bomo čez dan delali. Ni se nam treba bati, da bomo s tem vzeli kaj časti Jezusu, nasprotno, še bolj gotovo bodo vsa naša dela posvečena tudi presvetemu Srcu Jezusovemu, saj Marijino Srce gori izključno za Jezusa. S češčenjem je povezano tudi zaupanje v njeno varstvo in pomoč v stiskah.

Zamolčevani dnevnik »Slovenec«

Pred nekaj meseci je Rado Bordon v sobotni prilogi ljubljanskega Dela zagnal velik hrup. Kaj se je zgodilo? V hčerkinem slovenskem berilu je pod podpisom nekega športnega dogodka v 30. letih zagledal oznako Po »Slovencu«. Vsi odgovorni za tisto knjigo so bili namah pritisnjeni ob zid in obtoženi, da obujajo nekaj, kar je zmagovita OF dokončno likvidirala in se tisto torej niti ne omenja več. Na žolčno polemiko, ki se je razplamtela, mislim z neveseljem. Jasno, da so se »Slovenca« vsi obtoženi plašno izogibali in govorili o drugih stvareh: jezikovnih in pedagoških. Ostalo pa mi je razočaranje nad Radom Bordonom, ki je bil pred petimi ali koliko leti podjeten faktotum pri celjski Mohorjevi družbi. Bil sem namreč prepričan, da je resnično spoznal in vzljubil krščansko izročilo slovenske kulture.

Pred kratkim mi je prišla v roke »Zgodovina Slovencev. I. del. Od začetkov do 1918«, ki jo je pripravil prof. dr. Valentin Inzko. Izšla je v založbi celovške Družbe sv. Mohorja 1978 na 160 straneh in se rabi v zadnjih treh razredih državne gimnazije za Slovence v Celovcu (»Schulbuch Nr. 151«). Prebral sem ta učbenik in ga ne povsem zadovoljen odložil. Ni me toliko motilo, da je v njem zgodovina koroških Slovencev prikazana podrobneje kot pa ostalih — o Andr. Enspielerju ima npr. poldrugo stran, Bleiweis pa je le dvakrat omenjen. Bolj me motijo druge vrzeli. Tudi v tej knjigi ljubljanski dnevnik »Slovenec«, ki je kot politično glasilo katoliških Slovencev izhajal od 1872 do 1945, nikjer ni naveden. In vendar: koliko slovenskega življenja je v tistih 74 letnikih! (Ni pa pozabljen nekajletni Laibacher Tagblatt, glasilo Taffejeve vlade na Kranjskem...) Enako ne najdemo Ljubljanskega zvona (1881-1941) in Doma in sveta (1888-1945), vodilnih naših literarnih revij. O razcvetu leposlovja v razdobju 1880-1918 je v knjigi komaj nekaj besed.

Prof. dr. Val. Inzka poznam in cenim. Lahko da ga je priganjal čas ali omejeval prostor. Vendar je bil ob pripravi »Zgodovine Slovencev. I. del« po mojem preveč odvisen od zgodovinskih učbenikov, ki se po 1945 rabijo v Sloveniji in jih na koncu knjige navaja celo vrsto. (Vemo, kako zna totalitarna država kot inženirka duš v svoj prid krojiti podobo preteklosti.) Spet pa bo držalo, da toplih odstavkov o Družbi sv. Mohorja, o Slomšku, o Jan. Ev. Kreku itd. ni mogel vzeti iz njih.

Vedno bolj se čuti potreba, da izpričan strokovnjak pa seveda pogumen demokrat nakratko in pregledno, v eni knjigi, popiše zgodovino Slovencev vsaj do leta 1941: nam v spodbudo, svetu pa, da nas spozna.

V. Beličič

Oton von Habsburg v evropski parlament?

Na Bavarskem, na listi krščansko socialne stranke (CSU) kandidira za izvolitev v evropski parlament tudi Oton von Habsburg, sin zadnjega avstrijskega cesarja Karla. Proti njemu ostro nastopajo socialdemokrati in liberalci, zakaj Habsburgovec ima menda na bavarske volivce, ki imajo radi tradicijo, precejšen vpliv. Poleg tega je že nekaj let predsednik evropske organizacije Paneuropa-Union. Oton ima sedaj 66 let, njegova žena je Bavarka. Pa tudi njegova družina živi na Bavarskem.

Je zahodnonemški državljan, pred leti pa so mu vrnili tudi avstrijsko državljanstvo, ko je bila na Dunaju na vladi Ljudska stranka. Avstrijski socialisti so zelo nasprotovali, da bi mu državljanstvo znova podelili. Med zadnjo vojno, po vkorakanju Hitlerjevih čet v Avstrijo, sta Oton in njegova mati Cita živela v Belgiji Po prihodu Nemcev v Belgijo pa sta se rešila v Anglijo in odtod v Kanado, kjer je Oton doštudiral na univerzi v Montrealu. Nacisti so ga v odsotnosti obsodili na smrt. Med zadnjo vojno je pomagal približno 10.000 francoskim Judom, da so se rešili pred Nemci.

Ob napadih nanj in obrekovanju kot kandidata za evropski parlament se je oglasil tudi vodja bavarske CSU, znani gromovnik Franz Josef Strauss in izjavil, da čuti do Habsburga še posebno spoštovanje zaradi njegovega dolgoletnega delovanja v prid združeni Evropi.

Po vrnitvi

(nadaljevanje s 1. strani)

v slovenskem jeziku. Saj imajo poleg treh slovenskih župnij s slovenskim bogoslužjem več prosvetnih domov, ki ne samevajo. V njih so različne kulturne in družbene prireditve, za kar skrbita posebno mešani pevski zbor »Korotan«, ki šteje blizu sto pevcev, in pa dramsko društvo »Lilija,« ki tudi vsako toliko nastopa s samostojnimi igrami. Poleg tega imajo razna gostovanja iz Toronta (Kanada) in tudi iz Slovenije. Torej niso kulturno gluha loza. In vendar so jih Goričani osvojili. Omenjeni časopis je zapisal: »Pevci in glabeniki ansambla Lojzeta Hledeta so občinstvo osvojili od vsega začetka z dovršenim petjem, glasbo in bogatimi glasovi. Veliko pa je k uspehu doprinesla izbira pesmi, ki so zbujale spomin na stare čase in davne spomine.«

Dopisnik »Ameriške Domovine« J. F. (Jože Felicijan) zaključuje svoj članek takole: »Naše drage Goričane bo na njihovi poti v domače kraje spremljala naša hvaležnost za njih obisk v Clevelandu, za njihov doprinos k utrjevanju slovenstva v Ameriki, za lepe dni, ki so jih pripravili svojim rojakom v Ameriki.«

Kar so zapisali ob nastopih v Clevelandu, velja v enaki meri za obisk v Fairfieldu in v New Yorku, samo da je slovenska naselbina v teh dveh središčih manj številna kot v Clevelandu, zato pa še bolj potrebna sličnih obiskov iz stare domovine.

VELIK POMEN GOSTOVANJA

Naš obisk pri rojakih v ZDA pa je gotovo velikega pomena tudi za vso našo zamejsko skupnost, zlasti še za našo Goriško. Saj se je prvikrat zgodilo, da sta dve večji zamejski kulturni skupini odšli tako daleč v svet z odrsko besedo in z domačo glasbo. To gostovanje je potrdilo resnost našega prosvetnega dela, utrdilo samozavest pri naših prosvetnih delavcih in gotovo tudi navdušenje za nadaljnje delo na področju kulture.

Zato naj za zaključek gre iskrena zahvala vsem Slovencem v Clevelandu, Washingtonu, Fairfieldu in New Yorku za njih gostoljubje in pomoč. Obenem jih vabimo, naj vrnejo obisk s kako svojo prosvetno skupino.

K. H.

SSk v pripravi na skorajšnje volitve

V okviru priprav na parlamentarne in evropske volitve je hotela Slovenska skupnost informirati o svojem delovanju in načrtih tudi naše rojake v širšem prostoru dežele in države.

Tako sta se kandidata SSk Marija Ferletič in Gradimir Gradnik srečala v soboto 12. maja s Slovenci v Vidmu, da bi jim prikazala delo in program Slovenske skupnosti za junijske volitve, saj bodo tudi naši rojaki v Vidmu sodelovali s svojim glasom za furlansko-slovenski nastop.

V nedeljo 13. maja pa so se kandidatje za Evropski parlament Marija Ferletič, Drago Štoka in Andrej Bratuž srečali v Milanu s tam živečimi rojaki ter jih obvestili o pripravah in ciljih Slovenske skupnosti. Kot znano, ima SSk svoje kandidate na listi Union Valdôtaine tudi v milanskem in rimskem okrožju (oziroma v severozahodni in srednji Italiji), kjer kandidira Zorko Harej.

Predstavnika SSk Štoka in Bratuž sta se udeležila tudi nekaterih drugih srečanj. Deželni tajnik je bil v posebni delegaciji dežele na zborovanju evropskih občin in pokrajin v Haagu na Nizozemskem (o čemer poročamo podrobno na drugem mestu), medtem ko se je deželni predsednik SSk dr. Bratuž udeležil srečanja v Domodossoli v okviru tamkajšnjih avtonomističnih prizadevanj. Sestanka se je udeležil tudi nosilec evropske liste Union Valdôtaine Salvadori.

SSk na evropskem zborovanju na Nizozemskem

V nizozemski prestolnici Haag je bil prejšnji teden kongres evropskih občin, pokrajin in dežel. Udeležile so se ga številne delegacije vseh evropskih držav članic EGS. Prisotna je bila tudi delegacija dežele Furlanije-Julijske krajine, v kateri so bili predstavniki strank v deželnem svetu s predsednikom istega.

Zborovanje je v veliki kongresni dvorani odprla nizozemska kraljica Julijana, ki je poudarila veliki in izredni pomen tega srečanja evropskih upraviteljev. Med nastopajočimi govorniki so bile razne pomembne osebnosti evropskega političnega življenja, tako bivši nemški kancler Willy Brandt, belgijski voditelj Tindemans in drugi.

Na tem zborovanju je nastopil tudi deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka, ki je v svojem posegu podčrtal pomen prisotnosti vseh evropskih narodnosti pri skupni izgradnji nove Evrope. Posebej je slovenski predstavnik, ki je bil tu edini zastopnik slovenskega in slovanskega sveta, v glavnih obrisih orisal položaj slovenske manjšine v Italiji. Štoka je zlasti opozoril na dejstvo, da smo prav Slovenci v Italiji danes edini predstavniki našega naroda in sploh širokega slovanskega sveta, ki aktivno sodelujemo pri gradnji Evrope in smo prisotni pri prvih volitvah za Evropski parlament.

Nastop slovenskega predstavnika v Haagu je vzbudil veliko pozornost in zanimanje prisotnih. Dokazal pa je tudi, da je prav samostojna in odgovorna politika edine slovenske politične stranke v Italiji potrebna in nujna, kajti brez nje bi slovenski glas ne šel enakopravno v širši evropski prostor.

Slovenska pesem in beseda goriških kulturnikov sta povezali dve celini

Odhod

Prišel je težko pričakovani 18. april, tretji povelikonočni dan. Ob pol sedmih zjutraj smo bili vsi zbrani na letališču v Ronkah: ansambel Lojzeta Hledeta iz Steverjana, dramska skupina prosvetnega društva Štandrež, predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete dr. Kazimir Humar, predsednik katoliškega prosvetnega društva »Lojze Bratuž« iz Gorice ter podpisana, skupno 28 oseb.

Rahlo dežuje, a ko se dvignemo na višino 9.400 metrov, smo v jasnini. Ob 8.40 smo že v Rimu na velikem letališču Leonardo da Vinci. Izstopimo. Pisana množica narodov in jezikov valovi kot morje, po zvočnikih neprestano naznanjajo prihode in odhode letal ter druga poročila. Zunaj na stezi nas čaka ogromno letalo PA 727 ameriške družbe PAN-AM. Ob 13. uri se vkrcamo na letalo, večina slavi svoj zračni krst, zato je nestrpnost razumljiva. Ob 14. uri zabrnijo motorji in letalo odbrzi po stezi, cel četrt ure daleč. Nato se dvigne v vrtoglave višine, pod nami oblaki, nad nami čudovita sinjina. Skozi okna opazujemo pokrajino. Smo nad Gibraltarjem? Ne, to ni mogoče, pod nami bi moralo biti samo morje. Potem zvemo, da letimo nad Francijo in Anglijo, nad Grönlandijo. Naši kazalci kažejo že 20. uro, a zunaj sije sonce. Čez tri ure bomo že v Clevelandu, nam pravijo. Na mednarodno letališče Kenndy dospemo ob 23h. V Ameriki pa je šele 17. ura. Na letališču nas že čakajo. Stik s prvimi ameriškimi Slovenci je nadvse prisrčen. Ing. Kregar, Cirila, Ana in Mara Saksida, poročena z ing. Pezdircem. Z avtobusom se preselimo na letališče La Guardia. Toda zaradi stavke moramo najprej v Cincinnati in to tu z novim, četrtim letalom šele dospemo do cilja. Končno smo v Clevelandu. Pri nas kaže ura 5.45 zjutraj, tu pa je 11.45 ponoči. Na letališču nas pričakuje velika skupina naših ljudi: Pavla Rijavčeva, njena sestra Kati z možem ing. Burjesom, dr. Karel Bonutti, Štefan Durjava z ženo Sonjo, ing. Danilo Kranjc z ženo in še mnogo drugih. Sprejem je topel, domač. Vse je že določeno, kje bodo naši fantje in dekleta prebivali. Avtomobili odbrzijo na vse strani, na lepe domove naših ljudi. Najdaljši dan našega življenja je za nami.

PRVI DAN V OHAJSKI PRESTOLNICI

Noč je bila kratka, a prelepo sonce nas je vabilo v novi svet, med zelene vrtove in bele hišice. Popoldne smo obiskali umetnostni muzej, kjer smo lahko občudovali Murillovo Madono, slike Tiziana in Tintoretta ter druge umetnine. Nekateri smo bili na večerji pri ing. Burjesu, ki živi z ženo Kati Rijavčevo v prelepi hiši, obdani z zelenjem in rožami.

Petek 20. aprila. V dvorani katoliške šole pri Sv. Vidu ima igralska skupina Štandrež svojo generalko. Zraven šole je cerkev sv. Vida, ena izmed treh župnij clevelandskih slovenskih vernikov. V cerkvi ima skupina žena molitveno uro, ki se zaključi z mašo ob 18. uri. Dr. Humar mašuje, precejšnje število žena prisostvuje sveti daritvi. Zdi se, da smo nekje v Sloveniji, cerkev me spominja na ono v Subotici v Vojvodini. Vsa je še v cvetju in banderih, saj smo v tednu po veliki noči.

Clevelandski župan Dennis J. Kucinich poklanja spominski proglas občine Cleveland ob obisku obeh kulturnih skupin z Goriškega

ljubezni clevelandskih Slovencev do svojih onemoglih rojakov. Dom so namreč postavili Slovenci in ga tudi sami vzdržujejo in vodijo. Prostovoljci in prostovoljke se javljajo za dežurno delo, nekateri pa so stalno v Domu in nesebično, to se pravi brezplačno oskrbujejo bolne in onemogle rojake. Pokretne so pripeljali v veliko dvorano, kjer so jim števerjanski fantje zapeli vrsto narodnih. Vsi smo bili globoko ganjeni, ne samo prebivalci Doma. Prišli so preko morja, ko jim je cvetela najlepša mladost, in vse svoje moči in sile dali tujim ljudem. Onemogle in izgarane so usmiljeni rojaki pripeljali v ta Dom, ki so ga sezidali zanje, da bi tu laže dočakali svojo vrnitev v večni dom in večno domovino.

V spodnjih prostorih so nas upravitelji Doma bogato pogostili in z nami pokramljali. Sloneli smo ob veliki mizi, ki je bila nekoč pisalna miza clevelandskega senatorja Lavšeta, po rodu Slovenca, ki jo je daroval Domu v spomin.

NA CLEVELANDSKEM POKOPALIŠČU

Ker je bilo še daleč do večera, smo se nekateri zmenili in se odpeljali na katoliško pokopališče. Tu sta Marija Delkinova in njena sestra obstali ob grobu očeta, ki ga je lani za božič nenadoma zadela kap. Dr. Humar je zmolil molitev za umrlega. Nato smo obiskali še grob pisatelja Karla Mauserja. Preprosta marmornata plošča označuje kraj, kjer je pokopan ta veliki pisatelj, ki je obogatil slovensko slovstvo s številnimi povestmi naših kmečkih ljudi. Tu počiva na božji njivi. Smrt je izenačila vse. Ni bahatih spomenikov, ni bogatih kapel, ni razkazovanja slik, ni ograjenih grobov. Le preprosta plošča v tleh in vse naokrog zelena travica, ki jo neprestano kosijo, to je zadnji dom clevelandskih katoličanov. V ozadju borovci in rahlo nakodrani griči, tišina, ki vzbuja spomine in blaži bolečine. Pisatelj Mauser se nam tu predstavlja kot pesnik v svoji zadnji zbirki, v videnju, ki je lastno le velikim duhovom: »Zemlja sem in večnost«.

Ganjeni smo zapustili pokopališče, potem ko smo obiskali še grob dr. Miha Kreka in drugih Slovencev, tu pokopanih.

Sonce je že zahajalo, ko smo spremili Viktorja Prašnika do njegovega doma v Clevelandu, k Štefanu in Sonji Durjava. Seveda nam niso pustili, da bi se kar tako poslovili. Povabili so nas na večerjo, prišli so še drugi Slovenci iz bližine in prijazna Sonja je vsem postregla s prirojeno slovensko gostoljubnostjo. Prebili smo prelep večer in odnesli najlepše spomine na naše slovenske ljudi.

Clevelandski mešani zbor »Korotan« poje ob poslovilnem večeru v Narodnem domu pri cerkvi Marije Vnebovzete; zbor vodi ing. Gorenšek

Prvi nastop v Clevelandu

Goriška igralska skupina Štandrež priredi veseloigro

»Komedija v komediji«

v petek, dne 20. aprila 1979 ob 7.30 zvečer v avditoriju pri Sv. Vidu na 6111 Glass Ave. Za ples in zabavo bo igral goriški ansambel »Lojze Hlede«. Cena 3.50 dol.

Tako so javljale vstopnice štandreško skupino. Vse so bile razprodane še pred pričetkom. Naši požrtvovalni clevelandski Slovenci so se z vsem ognjem vrgli na delo, ustanovili odbor, ki je brezhibno deloval in pripomogel k sijajnemu uspehu obeh nastopajočih skupin. Zlasti gre tu zahvala gdč. Pavli Rijavčevi, njeni sestri Kati in dr. Karlu Bonuttiju, ki nam je ves čas našega bivanja v Clevelandu, kljub službi na clevelandski univerzi, bil blizu, nam omogočil srečanja s predstavniki oblasti in nas s svojo uglajenostjo in domačnostjo povsod lepo predstavil. Največji angleško pisani clevelandski dnevnik je objavil dolg članek o prihodu primorskih Slovencev v Cleveland. Še več je o nas poročala »Ameriška Domovina«, ki izhaja v Clevelandu trikrat na teden. Že pred našim prihodom je pisala o nas, potem je spremljala naše nastope ves čas našega bivanja v Ameriki in o njih poročala. Tudi na dveh clevelandskih radijskih postajah so poročali in pripravljali na obisk goriških Slovencev; v ta namen so vrteli tudi kaseto s pesmimi ansambla Lojzeta Hledeta.

Dvorana je polno zasedena. Cleveland ima največjo slovensko izseljensko skupino. Žal, niso vsi enega srca in enega duha. A eno je gotovo: naš obisk jih je zbližal, slovenska pesem in beseda je ublažila razdalje in pomirila spore, ki so pač na dnevnem redu povsod, kjer živijo ljudje v skupnosti.

Dramska skupina Štandrež je s svojo »Komedijo o komediji« osvojila gledalce, da so sočustvovali z nesrečno Sonjo, ki je končno ob ljubljenem možu slavila svojo zmago. Navzočih je bilo okrog 450 gledalcev. Pozdravu prof. Bonuttija je odgovoril dr. Humar, ki je poudaril, da obisk Goričanov v Clevelandu pomeni tudi zahvalo za velikodušno pomoč, ki so jo s škofom Rožmanom na čelu nudili ob gradnji Katoliškega doma v Gorici.

Ob veselih poskočnih pesmih števerjanskega ansambla se je staro in mlado po končani igri zavrtelo in še pozno v noč so odmevali veseli akordi harmonike in kitar.

POZDRAV GORIČANOV V DOMU ONEMOGLIH

Sobotno jutro je vsak uporabil po lastnih željah in po željah naših gostiteljev, ki so nam hoteli nuditi čim več in čim lepšega. Nekateri so obiskali tržnico v zapadnem delu mesta, drugi veleblagovnico v središču mesta. Povsod izobilje raznovrstnega blaga, od sadja in povrtnine do mesa in slaščic, obutve in oblek, pohištva in posteljnine. Naša goriška tržnica se nam je zdela kot Pepelka spričo bogastva in raznolikosti razstavljenega blaga. Italijani imajo svoj paviljon; Nemci svojega, pa Čehi, Francozi, Judje, Grki, Madžari in Poljaki. Kar si je srce poželelo, si lahko tu dobil. Cleveland je zelo obsežen, ure in ure z avtom od enega do drugega konca. Zato si Clevelandčani nakupijo vse na veliko. Doma imajo velike hladilnike (friserje), kamor lahko spravijo tudi polovico teleta. Vsi so po službah in čas za nakupovanje je strogo odmerjen, navadno ob sobotah.

Popoldne smo skupno obiskali Dom onemoglih, nekje v clevelandskem predmestju. To je največji spomenik dobrote in

Sijajen uspeh ansambla „L. Hledeta"

Prišla je nedelja. V cerkvi sv. Vida smo pri maši, ki jo daruje dr. Humar. Na koru prepevajo slovenske velikonočne pesmi. Cerkev je polna vernikov. Vse je slovesno. Mašnik nam govori o veri in neveri apostolov. K obhajilu se zvrsti vsa cerkev. V treh vrstah lepo in urejeno prihajajo verniki do oltarja. V sredini obhaja dr. Humar, ob straneh dva diakona-laika. To vidimo prvič in nas gane.

V slovenski restavraciji pri Strletu smo povabljeni na kosilo. Čez vso steno v ozadju je nalepljen pozdrav: Dobrodošli pevci in igralci ansambla »Lojzeta Hledeta«. Vsak prejme slovenski šopek. Vsega je v izobilju. Gospod Strle je srečen, da lahko gosti slovensko skupino mladih ljudi.

Števerjanski fantje so nestrpni. Nastopili bodo v Slovenskem narodnem domu na St. Clairu, glavni ulici »slovenskega« Clevelanda. Tako pravi oglas:

Vstopnica

na koncert goriškega ansambla »Lojze Hlede«, ki bo v Slov. Narodnem Domu na St. Clair Ave v nedeljo, dne 22. aprila 1979 ob 3.30 popoldne. Po koncertu bo ples in zabava. Cena 5.00 dol.

Dvorana ni daleč. Polni se do zadnjega kotička. Tisoč ljudi, morda več. To je za Cleveland izreden uspeh. Organizatorji žarijo od sreče. Niso pričakovali tolikšnega obiska. Že ob prvi slovenski pesmi zavalovi po dvorani. Navdušenje se veča od pesmi do pesmi. Te napoveduje v privlačni obliki Viktor Prašnik.

V dvorani sta navzoča tudi italijanski častni konzul ga. Stella Zanoni z možem ter jugoslovanski konzul Stane Lenardič. Potem msgr. Baznik, tajnik clevelandskega škofa, ki je Slovenec, trije duhovniki župnije sv. Vida in še več drugih duhovnikov. Višek je, ko pride na oder senator države Ohio Timotly Mc Carnach. Naša neutrudna spremljevalka miss Jean F. Bryan, v Ameriki rojena Slovenka, ki zna dobro naš jezik, ker so bili njeni starši iz Jelšan, tolmači v angleščini slovenske pesmi in pomen našega obiska.

Števerjanski fantje so sijajni v svoji izvedbi. Bučnim aplavzom ni konca. Po koncertu je običajni ples. Sedaj se fantje še bolj razživijo, poleg slovenskih zaigrajo tudi italijanske, furlanske in hrvaške. V dvorani je veliko Istranov. Njihovo navdušnje nima meje. Vsi smo srečni, ko pozno v noč zapuščamo dvorano.

Ansambel Lojzeta Hledeta na odru v Fairfieldu

TO PRILOGO JE OSKRBELA ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

K Niagarskim slapovom

Clevelandski Slovenci so nam hoteli čim več nuditi. Mnogi so vzeli dopust, da bi nam lahko sledili povsod. Ponedeljsko jutro je krasno. Kolona osmih avtomobilov se odpravlja na pot k Niagarskim slapovom. Vozimo se po rahlo gričevnatem svetu. Pozdravljajo nas vinogradi v prvem brstenju in obširni gozdovi. Preidemo veliko industrijsko mesto Buffalo (iz. Baffalo). Po štirih urah smo pri slapovih. Vse grmi, zemlja se trese. Ogromne vodne sile padajo čez jez. Reka pod jezom je ujeta v ledene gore. Zdijo se kot ogromne krastače. Nadenemo si gumijaste plašče, škornje in pokrivalo in gremo v podzemlje, da od blizu opazujemo igro razpenjenih voda. Ljudstva kar mrgoli. En avtomobil odbrzi dalje v Toronto. Tu nas čaka naš dragi goriški prijatelj Stanko Šuligoj Pravkar je prišel od dela in z ženo Danico in sinom Hermanom nas sprejme v svojem lepem domu. Večerja je že pripravljena. V prijetnem pogovoru brzijo ure. Slovo je težko. Stanko Šuligoj mora na ponovno operacijo. Želimo mu, da bi dobro uspela. Ustavimo se še za kratek čas v cerkvi Marije Pomagaj. Srečamo se z g. Zrncem in našim goriškim rojakom Lucijanom Mozetičem, doma iz Mirna pri Gorici, ter z arh. Vilkom Čekuto. Ura je že osma zvečer in do Clevelanda je še daleč. Spet brzimo po avtocesti. Pri volanu je dr. Bonutti. Ob 2.30 ponoči smo doma.

Med mašo dr. Humarja v slovenski kapeli v narodnem svetišču Brezmadežnega spočetja v Washingtonu

PRI NAJVIŠJIH OBLASTEH V CLEVELANDU

Torek 24. aprila. Na razpolago imamo avtobus za ogled mesta. Glavna točka je sprejem pri clevelandskem županu. Dr. Bonutti nam je preskrbel to srečanje. Ne samo za to srečanje, za marsikaj drugega mu ostajamo dolžniki. V sprejemni dvorani županstva nas ob 15.30 sprejme še zelo mlad župan, Dennis J. Kucinich. Dr. Bonutti nas predstavi in prevede županov pozdravni govor. Oče je Hrvat iz Zagreba. Naši fantje mu zapojo hrvaško pesem. Posluša jo vidno ganjen. Izroči nam spominsko plaketo, ki se glasi:

Clevelandska slovenska skupnost bo deležna predstav dveh zabavnih organizacij z Goriške v Italiji od 20. do 22. aprila 1979.

Ti skupini, dramsko društvo Štandrež in ansambel Lojze Hlede, bosta gosta Primorskega kluba iz Clevelanda.

Štandreški igralci bodo podali trodejanko v slovenščini v dvorani šole sv. Vida v petek 20. aprila ob 7.30 zvečer. Ansambel Lojze Hlede pa bo nastopil v Narodnem domu v nedeljo 22. aprila ob 3.30 popoldne s tradicionalnimi slovenskimi pesmimi.

Ker obe prireditvi nudita izredno priložnost za tisoče slovenskih Amerikancev v Clevelandu, jaz Dennis Kucinich, župan mesta Cleveland, razglašam od 20. do 26. aprila clevelandske dneve Lojzeta Hledeta in Štandreža. Pozdravljam vse člane teh skupin in jim čestitam za njihov odlični zabavni program. Vabim vse meščane, da se udeležijo teh prireditev in vse nastopajoče cenim za njihovo delo.

V potrditev prilagam pečat mesta Clevelanda za dneve od 20. do 26. aprila 1979.

Plaketa je v lepem okviru, barve pečata in ameriške zastave so žive. Dr. Damjan Paulin se zahvali županu. Ponosni na to priznanje in hvaležni dr. Bonuttiju za ta sprejem zapuščamo županstvo.

Nekaj Goričanov in ameriških rojakov ob Niagarskih slapovih

Odmev v domačem tisku

»Ameriška Domovina« od 18. aprila je v uvodniku prinesla sliko ansambla Lojzeta Hledeta in najavila njihov nastop. F. J. je v istem časopisu 25. aprila napisal lep članek z naslovom »Sončni Goriški — naš pozdrav«. V njem pravi med drugim, da je bil eden glavnih namenov obiska zahvaliti se clevelandskim rojakom za pomoč, ki so jo v povojnih letih nudili pri gradnji Katoliškega doma v Gorici. Tudi angleško pisani časopisi so prinesli priznanja in pohvalo primorskim gostom.

Opoldne smo bili nekateri Goričani gostje na Bonuttijevi pristavi. Skoro drzni slog hiše nas je osupnil. Doslej smo bili vajeni le pritličnih stavb, v katerih prebivajo slovenski ljudje. Tu pa se vse dviga v višino in razsežnost notranjih prostorov sliči velikemu, okusno opremljenemu dvorcu. Hiša je zamisel najstarejšega sina, ki je arhitekt. Goršetova dela krasijo prijazni dom pa tudi druge umetnine. Okrog hiše je gozd, spodaj v globeli ljubko jezerce in potok. Res kraj, kjer se človek odpočije od hrupa velikega mesta.

Zvečer smo bili gostje v Slovenskem domu pri fari Marije Vnebovzete v Collinwoodu, kjer ima sedež društvo Lilija. Letos slavi 60-letnico obstoja. Na poslovilnem večeru je bil na sporedu tudi kulturni program. Nastopil je clevelandski zbor »Fantje na vasi«, ki ga vodi v Clevelandu rojen mlad pevovodja.

Nekaj pesmi je zapel tudi mešani zbor »Korotan«, ki ga vodi prof. Gorenjšek, poročen z Julko Rijavčevo. Ta zbor šteje okrog sto pevcev in je najboljši v Ameriki. Naslednjo soboto, 28. aprila, je imel vsakoletni celovečerni koncert v Narodnem domu na Sv. Clairu.

Podali so recital o Lepi Vidi. Štandreški skupini je Lilija poklonila spominsko plaketo. Seveda ni manjkala ameriška večerja in nekaj zabavne glasbe s plesom ter pozdravnimi govori. Tako smo se v prijateljskem srečanju s pevci Korotana in igralci Lilije ter drugimi številnimi znanci in prijatelji ta večer poslovili od prijaznih in gostoljubnih Slovencev v Clevelandu.

Polaganje venca na grob dr. Alfonza Čuka. Leta 1948 je odšel iz Gorice v ZDA in poučeval psihologijo v Latrobe v zavodu benediktincev

ODHOD IZ CLEVALANDA NA GROBU DR. ALFONZA ČUKA

Četrtek 26. aprila. Rahlo dežuje. V srcih vseh je tesnoba. Še zadnjič se poslovimo od slovenskih rojakov v Clevelandu. Dnevi, ki smo jih tu preživeli, bodo nepozabni. Z nami potujejo še tri Rijavčeve sestre, Pavla, Kati in Herminka, miss Jean in dr. Dani. Zato je slovo manj bridko. Pot nas vodi v 900 kilometrov oddaljeni Washington.

Ustavimo se na slovenski pristavi v Pensilvaniji. V poletnih mesecih je tu vse zasedeno. Z avtobusom drvimo dalje. Svet je valovit, spominja nas na našo Dolenjsko. Ustavimo se v Latrobe, kjer je zadnja leta živel in pred nekaj leti umrl naš goriški rojak, duhovnik dr. Alfonz Čuk. Počiva na tamkajšnjem pokopališču skupno z menihi velike benediktinske opatije. Preprost železen križ, enak dolgim vrstam umrlih menihov. Stoje kot straže v viharju. Na križ dr. Čuka pritrdimo venec rož z napisom »Goriški Slovenci v spomin«. Še vedno dežuje, v srcih je žalost. Prvi Slovenci iz domovine na grobu tega velikega moža, ki je s svojim izrednim znanjem obogatil zavod Latrobe in daroval svoje moči tujini. Naši fantje mu zapojo žalostinko »Blagor mu, ki se spočije«, nato še priljubljeno »Marija skoz življenje«.

Sprejme nas rektor zavoda dr. Cecyl Dietrih. Vidno ganjen je tudi on poslušal petje naših fantov. Naš vodnik na tem kraju je prof. dr. Ludvik Čepon, kolega dr. Čuka, sedaj upokojen, doma iz ljubljanske škofije.

V Washington dospemo ob 21.30. Naš motel je daleč zunaj mesta. Hotele v središču so zasedli turisti, ki iz vseh krajev Amerike prihajajo v Washington na ogled cvetočih japonskih češenj in azalej. Sprejme nas dr. Šušteršič, sodelavec washingtonske radijske postaje Voice of America.

V New Yorku

Okrog 16. ure prispemo v New York. Rahlo dežuje. Sprejme nas Cirila Saksidova in čutimo se že bolj domači. Težko je, ko človek ne pozna jezika. Hotel, ki so nam ga najeli, je pretesen. Nejevolja se potolaži, ko nam miss Jean s svojo prijaznostjo najde drug, večji hotel. Steverjanski fantje imajo še isti večer svoj nastop v Fairfieldu v farni dvorani slovenske župnije sv. Križa (120 km iz New Yorka). Navdušenje je tudi tu veliko in prvi vtisi so dobri. Pripravljalni odbor je vodil Anton Malenšek. Po koncertu je večerja, nato ples. S plesom se namreč konča vsaka prireditev v Ameriki.

Fantje so razigrani. V avtobusu prepevajo, da odmeva po praznih ulicah. Vračamo se v središče New Yorka. Ura je 2.30 po polnoči, ko prenašamo kovčke iz prvega v drugi hotel. Nihče ne kaže posebne utrujenosti.

Kazalce smo pomaknili za uro naprej, ker se je v Ameriki začela legalna ura; zato je to noč malo spanja. V novem Cramercy Park Hotelu je prijetno. Težko je le slovo od drage Pavle, sestre Herminke in ljubeznive Jean, ki je za naše prijetno bivanje v ZDA toliko naredila. Morajo se vrniti v Cleveland. Ob 15. uri je maša v slovenski cerkvi sv. Cirila. Somašujejo naš

Značilen pogled na newyorške stolpnice. Zvoniku slična stavba pa ni kaka cerkev, temveč le nekoliko nižji nebotičnik

V zvezni prestolnici

Naslednje jutro takoj po zajtrku je odhod v Washington. Dr. Šušteršič nas že čaka. Vse gre prenaglo naprej za naše željne oči. Najprej obiščemo največjo ameriško cerkev, ki je posvečena Marijinemu brezmadežnemu spočetju. Ogromna je, vsa v umetnosti, čudovita v arhitekturi. Številni narodi imajo v kripti svoje kapele, tako tudi Slovenci; posvečena je brezjanski Mariji. Strop in stene so poslikane s slovenskimi motivi. Na kamnu pred oltarjem je vklesan napis, ki govori o krstu kneza Gorazda. Dr. Humar daruje sv. mašo, mi odgovarjamo in pojemo. Ni časa za podroben ogled prelepe cerkve.

Le mimogrede si ogledamo tiaro Pavla VI., dar milanskih vernikov, iz platina in dragocenih kamnov, ki jo je papež Pavel VI. poklonil revežem. Bogati Amerikanci so jo odkupili in sedaj je na ogled vsem, ki obiščejo to svetišče. Poleg tiare je še štola dobrega papeža Janeza XXIII.

Zjasnilo se je; Washington se nam pokaže v vsej lepoti cvetja in stavb, Bele hiše, Kapitola, obeliskov in spomenikov. Ogledamo si ogromni Kennedy Center, stavbo zgrajeno v spomin umorjenega predsednika Kennedyja. V njej je pet večjih in manjših dvoran za koncerte, dramske predstave, balete, skratka: za poustvarjajočo umetnost. Ogledamo si še Belo hišo, ki je uradna rezidenca predsednikov ZDA. Prvo nadstropje je možno ogledati določene dni v tednu; drugo nadstropje je pridržano predsedniku in njegovi družini. Zato turistom ni dostopno. Bela hiša stoji sredi velikega parka.

Popoldne se povzpnemo na grič Arlington, ki je vojaško pokopališče. Sredi pokopališča je grob umorjenega Johna Kennedyja. Preprosta granitna plošča pokriva grob, kjer noč in dan gori plamenica. Ljudstva kar mrgoli na pokopališču.

Washington je brez dvoma najlepše ameriško mesto, kar smo jih obiskali. Slovi po čistoči in bujnem cvetju.

Poleg Bele hiše je Kongresna palača prav tako obvezen cilj za turista, ki zaide v Washington. Zadnji trenutek smo pritekli, da smo še lahko vstopili. Obiskovalcev je bilo veliko, ker si Američan šteje nekako v dolžnost, da obišče Kapitol ali Kongresno palačo, kjer imata sedež ameriški senat in poslanska zbornica. Za ameriško demokracijo je značilno tudi to, da sta obe palači, tako Bela hiša kot Kapitol, dostopna slehernemu državljanu in turistu, da si ju lahko ogleda v določenih dnevih, ko kongres ne zaseda. V tem je velika razlika z Evropo, kjer so take palače zastražene in ljudstvu nedostopne.

Videli smo dvorano, kjer zasedajo poslanci. Teh je večje število kot senatorjev, zato je dvorana večja. Senatna dvorana je manjša. V ameriški zakonodaji je pa senat važnejši kot poslanska zbornica. V tej hiši se torej kuje usoda sveta, saj so sklepi ameriškega kongresa večkrat odločilni za ves svet.

Bela hiša in Kongresna palača sta v velikem parku, ki je dolg tri km in širok en kilometer. Vsenaokrog Kongresa so posejane stavbe raznih ministrstev in kongresne knjižnice, ki je največja na svetu. V njej deluje tudi Slovenec dr. Pregelj. Le vojno ministrstvo ali Pentagon je zunaj mesta.

Po bežnem ogledu mesta se z avtobusom odpeljemo na srečanje z washingtonskimi Slovenci. To srečanje je organizirala ga. Nada Černe, ki živi z možem v Washingtonu, oz. njegovem predmestju. Organizirala je »party« kar na svojem vrtu. Zbere se lepa in prijetna družba nas Goričanov in washingtonskih Slovencev in nekaterih ameriških prijateljev. Ob pomenkih, petju in prigrizku minevajo ure. Potrebno je se ločiti od prijazne gospe in njenih gostov. Sploh je bilo v Ameriki eno samo pozdravljanje in poslavljanje. Kako naj bi si zapomnili, koga smo srečali in komu naj nesemo pozdrave? Preveč je bilo srečanj, preveč vtisov za tako kratek čas.

Naslednje jutro, v soboto 28. aprila je Washington za nami. Drvimo proti velikemu New Yorku.

Vhod v slovensko cerkev sv. Cirila v New Yorku. Župnijo vodijo ameriški frančiškani

duhovni vodja, domači župnik p. Rogan in še en domači duhovnik Slovenec. Na koru poje pomnožen pevski zbor.

DRAMSKI NASTOP V NEW YORKU

Po maši se vsi podamo v ukrajinski Narodni dom, ki ni daleč od cerkve sv. Cirila. Najeli so to dvorano, ker je tista ob slovenski cerkvi premajhna.

Dvorana se polni. Na sporedu je igra štandreškega društva »Komedija o komediji«. Velike okrogle mize so razvrščene po vsej dvorani. Pri pogrnjenih mizah, ob prigrizku in pijači poslušajo Newyorčani svoje predstave. Razumljivo, da je potek igre nekoliko moten. Naši Štandrežci kljub vsemu nastopijo gotovo in doživeto. Dvorana se umiri. Vsi pazljivo prisluhnejo. Pridni igralci osvojijo gledalce. Izvajanje je brezhibno, morda boljše kot v Clevelandu. Po predstavi zaigra ansambel in mladina se zavrti.

»OSVAJAMO« NEW YORK

Naslednje dni smo prosti. Posvetimo jih ogledu New Yorka, ki ga vsakdo pozna iz filmov. Vodijo nas Cirila, ing. Kregar in prof. Javornik. Ni prijeten pogled na zamazane ulice, nakopičene vreče z odpadki. Stavkajo odnašalci smeti. Pa tudi drugače so ulice precej nesnažne. Le 5. avenija je čista in lepo urejena. Povzpnemo se na nebotičnik Empire State Bulding. S 102. nadstropja občudujemo mesto pod seboj, reko Hudson, ki teče okrog mesta. Pohitimo še do pristanišča ob reki. Vkrcamo se na motorno ladjo za obhod mesta, oz. otoka Manhattan. Peljemo se pod 18 velikanskimi mostovi; nekateri se odpirajo za prehod večjih ladij. Vidimo palačo Združenih narodov in gozd nebotičnikov, ki so tako značilni za New York. Vožnja traja tri ure in pol. Končno smo spet na suhem. Ogledamo si cerkev sv. Patrika, newyorško stolnico. Zidana je v gotskem slogu, nekoliko manjša od milanske, a se izgublja kot nebogljeno pišče v gneči donebnikov.

New York ima 8 milijonov prebivalcev, od teh 3 milijone Italo-amerikancev in en milijon neprijavljenih oseb. Ima 25.000 restavracij. V palači OZN zaseda 150 narodov, prav toliko zastav visi pred palačo. New York obišče letno okrog 20 milijonov turistov. Živež je še kar poceni. Navaden pometač zasluži 18.000 dolarjev na leto (približno 15 milijonov lir). Plača navadnega delavca je 220 dolarjev na teden (184.800 lir). Zemljišča za zidavo so silno draga: 200 dolarjev (168.000 lir).

Leta 1901 so postavili prvi nebotičnik. Ker so tla New Yorka granitna, so stolpnice lahko tako visoke. Je pa druga nadloga, ki tare velika mesta Združenih držav: črnci. Tu ni več govora o diskriminaciji temnopolnih ljudi. Strah pred njimi je povsod velik. Ponoči ne bo nihče šel skozi njihova naselja. Prej lepi predeli Clevelanda in New Yorka so po naselitvi črncev postali smetišča. Od temeljev pa do strehe ena sama podrtija, okna razbita, nesnaga povsod. Ko dobijo novo, boljše stanovanje, prejšnjo hišo zažgo. V črnskih naseljih molijo v zrak gole očrnele stene požganih hiš. Grehi belih naseljencev, ki so črnce izžemali kot sužnje, se sedaj maščujejo na njihovih potomcih.

Torek. Prvi maj je, a v Ameriki ga ne praznujejo. S parnikom se odpeljemo do kipa Svobode, ki je na otoku v ustju reke Hudson. Možno je se dvigniti po stopnicah prav v glavo kipa. Menda je 450 stopnic. Nekateri so šli do vrha, drugi so prej opešali. Sonce je pripekalo, ko smo sedeli na vrtu restavracije ob kipu Svobode.

Zvečer smo po skupinah bili gostje newyorških Slovencev. Goričani smo bili na večerji pri Mirjam Saksidovi, poročeni z ing. Pezdircem. Lepa hiša, ki spominja na vile v Alpah. Prijetna družabnost. Tudi župnik cerkve sv. Cirila je z nami. Na povratku nam pokloni krasne pirhe, njegovo umetniško delo, ki jih doma razdelimo med vse udeležence tega edinstvenega potovanja.

SLOVO OD NOVEGA SVETA

In prišel je zadnji dan. Naši fantje in dekleta kupujejo spominke. Prvotne potovalke so postale premajhne, zato se nekateri vračajo z ogromnimi platnenimi torbami. Gdč. Cirila nas je peljala v velikansko 9-nadstropno veleblagovnico, kjer si našel vsega po mili volji.

V neki mehiški restavraciji imamo zadnje kosilo. Okusno je, a smo preveč utrujeni za tako obilno hrano. Ob 17. uri se z avtobusom odpeljemo na letališče Kennedy. Letalo se dvigne ob 21. uri.

Letimo prek Grönlandije. Zunaj se že dani. Ob 2h ponoči po ameriškem času je že sonce na nebu. Ob 10. uri po italijanskem času smo v Rimu na letališču Leonardo da Vinci. Za nami je Amerika, za nami najkrajša noč.

Veseli smo, da smo spet na evropskih tleh. To ve dobro tudi naš predsednik dr. Humar. Nekateri s taksijem hitimo v Slovenik, kjer se s sv. mašo zahvalimo Bogu za srečno potovanje in za vse, kar smo lepega in nepozabnega doživeli pri naših rojakih v Ameriki.

Zora Piščanc

»KATOLIŠKI GLAS« V VSAKO SLOVENSKO DRUŽINO!

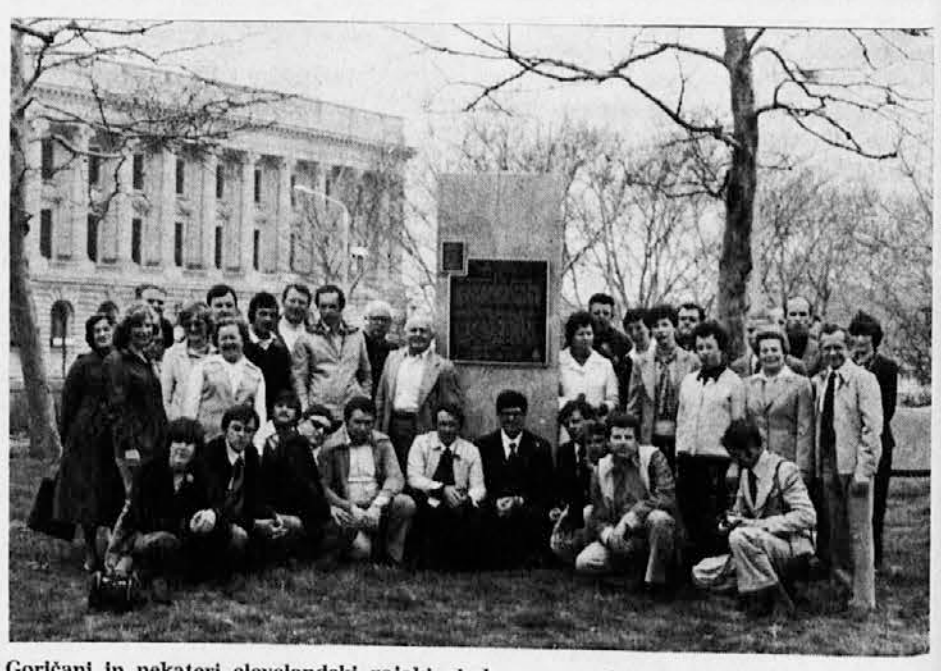

Goričani in nekateri clevelandski rojaki ob kamnu, na katerem je plošča z napisom, ki pove, da so to ploščo postavili ameriški Slovenci ob 200-letnici neodvisnosti ZDA. Napis pove tudi, da je Thomas Jefferson ob sestavljanju svoje Izjave o neodvisnosti imel pred očmi tudi obred ustoličenja koroških vojvod na Gosposvetskem polju, ko kmet v imenu ljudstva izroča oblast deželnemu knezu v znamenje, da je oblast iz ljudstva. To povezavo je odkril prof. Jože Felicijan v knjigi z naslovom »The genesis of contractual theory and the installation of the dukes of Carintia«. Knjiga je izšla 1967

Slovenski verniki v goriški Cerkvi:

Domačini in ne gostje ali tujci

V prejšnji številki: Cerkev in narodnost - Goriška Cerkev in Slovenci - Sadovi in prizadevanja: 1. Škofov vikar za Slovence; 2. Slovensko duhovniško področje; 3. Slovensko pastoralno področje z dekanijskim svetom.

4. **Slovenska župnija v Gorici.** Na pobudo slovenskih duhovnikov in s pristankom Duhovniškega sveta je goriški škof po večletnih razpravah ustanovil 24. oktobra 1972 v Gorici »Pastoralno središče« za vernike slovenskega jezika s sedežem pri Sv. Ivanu. Zajel je osebno vse slovenske vernike, ki se ga želijo poslužiti. Ostale so ob tem maše v drugih cerkvah, dodana je bila večerna maša pri kapucinih, ki je bila ponovno ukinjena po koncu druge svetovne vojne.

Slovenski duhovniki smo težili za tem, da bi imeli lastno krajevno in osebno župnijo v Gorici. Sprejeli smo takrat sicer samo »Pastoralno središče«, ker je škof tako hotel, a nismo odnehali. Naša prizadevanja so dosegla svoj uspeh, ko je škof na sestanku duhovnikov slovenskega področja lani 4. maja zagotovil, da bo dvignil »Pastoralno središče« v župnijo, sicer samo cerkveno. Po enem letu smo prejeli zagotovilo, da se bo to kmalu izvršilo.

Naša težnja je, da bi bila župnija tudi civilno priznana, da bi slovenski župnik ne ostal »drugorazreden«, brez enakih pravic kot ostalih trinajst župnikov v Gorici.

Da je to izvedljivo brez posebnih težav, je dokaz škofija Bocen-Briksen, kjer so ustanovili dve civilno priznani župniji za italijanske vernike, ki so bili v manjšini v mejah prejšnjih župnij. Poleg tega, da sta ti župniji civilno priznani, obsegata določeno ozemlje, istočasno se osebno raztezata tudi na italijanske vernike sosednjih župnij in obratno nemški verniki teh dveh župnij osebno spadajo pod sosednji matični nemški župniji. Treba je le nekoliko dobre volje!

5. **Enakopravnost slovenskega jezika.** V poglavju »Posebna pravila glede slovenskega jezika« določa odlok goriškega škofa »O novi ureditvi škofijske kurije« 31. avgusta 1978:

1. Slovenski jezik je priznan, enako kakor italijanski, kot uradni jezik škofije. Glede uporabe, prosim, da bi sledili pravilom, ki izhajajo iz ljubezni in iz praktične možnosti medsebojnega sporazumevanja.

2. Napisi, ki označujejo kurijo (v zunanjosti stavke) in urade (v notranjosti) bodo dvojezični.

3. Uradi bodo uporabljali tiskovine v italijanščini in dvojezične (italijanske in slovenske) za spise, namenjene slovenskim vernikom.

4. Isto velja za narodno mešane župnije.

5. Etikete z naslovi bodo prinašale slovenska imena v slovenščini s slovenskimi razločevalnimi znamenji (strešicami).

6. Folium (tj. škofijski uradni list) in Liturgični koledar bosta imela naslovno stran v latinščini; v uradnem listu bodo objavljeni v slovenščini dokumenti, ki bodo posebno pomembni za vernike tega jezika.

V istem odloku je tudi rečeno: »Tajništvu goriške kurije bo dodeljena oseba, ki bo dobro poznala slovenski jezik, z nalogo tajništva, za posredovanje zadev, ki se tičejo slovenske skupnosti, in za prevajanje dokumentov.«

Pravično bi bilo, da bi nam slovenskim vernikom goriške škofije, ki smo v manjšini napram italijanskim vernikom, bilo dano isto kakor v škofiji Bocen-Briksen italijanskim vernikom, ki so tam v manjšini napram nemškim, in dano jim je bilo brez težav, dolgoletnih razpravljanj in tako: prejeli so vse, kar so želeli. »Folium dioecesanum« (tj. uradni škofijski list) in »Osebno in župnijsko stanje« sta popolnoma dvojezična. Liturgični koledar je popolnoma v latinščini, celo ime tiskarne. Res, vsega tega in drugega ne moremo zahtevati, čeprav bi bilo pravično, da bi nam bilo dano. Zahtevalo bi namreč preveč finančnih sredstev. Npr. ob skupnih srečanjih nemških in italijanskih duhovnikov vsak govori le v svojem jeziku, ker je poskrbljeno za istočasno prevajanje po slušalkah. Vendar gre tudi za stvari, ki bi ne preveč ali popolnoma nič finančno obremenjevale in bi nam zato bile lahko dane.

SLOVENCI — DOMAČINI IN NE GOSTJE ALI TUJCI V GORIŠKI CERKVI

Slovenski duhovniki smo zahtevali več kot nam je dano po škofovih odlokih. Naša utemeljitev je, da v škofiji živita dve narodni skupnosti in se to mora v vsem izražati, ker edino tako se bo tudi slovenski vernik čutil, da je domačin, ne pa tujec ali gost v goriški Cerkvi in ne bo smatran kot njen drugorazredni član.

Številčna moč bi ne smela pri tem imeti nobenega vpliva: »pravica« je »pravica« ne glede na to ali nas je nekaj deset in tisočev ali nekaj stotisočev. A dobro se zavedamo, da je to lahko samo načelo, tolikokrat razglašeno, v resnici se pa večinoma pravica meri neki narodni manjšini le po številu njenih pripadnikov.

Pravično bi bilo npr., da bi nam slovenskim vernikom v goriški škofiji, ki smo v manjšini, bilo dano isto kot italijanski manjšini v škofiji Bocen-Briksen: ta ima tam svojega generalnega vikarja, italijanski duhovniški svet, pastoralni svet, pastoralni urad, katehetski urad, Karitas, komisijo za osebje, za sredstva javnega obveščanja, za družine, katehetsko, poleg popolne enakopravnosti italijanskega jezika.

Vendar smo tudi mi med drugim dosegli eno bistvenih pravic: enakopravnost obeh jezikov — slovenščine in italijanščine — v cerkvenem življenju. Za ostalo se bomo še naprej prizadevali posebno v Pastoralnem škofijskem svetu. Samo od nas bo pa sedaj odvisno, koliko se bo to izražalo v uporabi in v javnosti. Ne sme ostati vse skupaj le mrtva črka v cerkvenem življenju, medtem ko se v civilnem borimo za enako pravico in mnogokrat duhovniki očitamo laikom — katerikrat tudi upravičeno —, da so v tem oziru preveč bojazljivi in nedosledni, preveč popustljivi, celo hlapčevski ali vsaj prežeti z duhom manjvrednosti.

Tudi za našo slovensko skupnost v goriški Cerkvi morajo veljati besede, ki jih je apostol Pavel naslovil Efežanom, če je Cerkev res vsenarodna in ne samo italijanska: «(V Kristusovi Cerkvi)... *niste gostje ali tujci, marveč... domačini božji...* Trudite se, da ohranite edinost duha z vezjo miru... da bomo ostali v resnici in v ljubezni rasli k njemu, ki je glava, Kristus; iz njega prejema telo rast, ki se zlaga in sestavlja z vsakršno vezjo medsebojne pomoči, po delovanju, kakršno je primerno vsakemu poedinemu delu in se tako samo sebe zida v ljubezni.«

Marjan Komjanc, predsednik-dekan

Posvet italijanskih škofov

Od 14. do 18. maja je bil posvet italijanskih škofov v Rimu. Sv. oče je z njimi opravil sv. mašo v Sikstinski kapeli v torek 15. maja. Škofje so razpravljali o duhovništvu in o poklicih ter o drugih aktualnih vprašanjih Cerkve v Italiji.

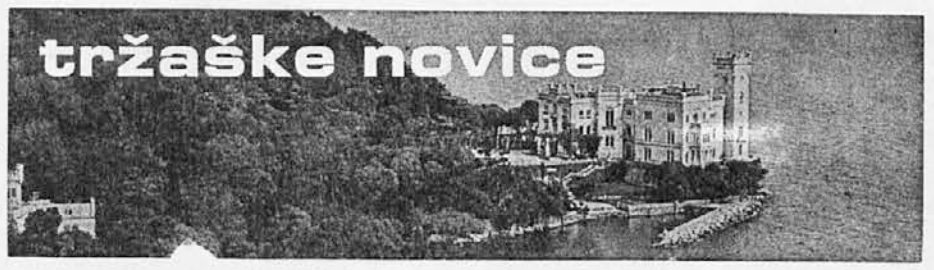

Dežela kaplana Martina Čedermaca

Tak je bil naslov kulturnega večera, ki je bil v nedeljo 13. maja v Finžgarjevem domu na Opčinah na pobudo domačega cerkvenega pevskega zbora. Kot pove že naslov, je bil večer posvečen Beneški Sloveniji, tokrat s posebnega zornega kota, namreč Bevkovega deleža pri spoznavanju in razumevanju narodnostnih problemov v najbolj ogroženi deželi slovenskega narodnega ozemlja. Prireditev je potekala v okviru svečanosti, ki jih imajo na Opčinah pred nedeljskim poimenovanjem osnovne šole po Francetu Bevku.

Po pozdravnih besedah je o Beneški Sloveniji govoril prof. Marino Qualizza, ki je v zgoščeni obliki razgrnil pred poslušalce pretekle in sodobne probleme dežele pod Matajurjem. V skladu z »Bevkovim pristopom« je posebej govoril o zvestih in pogumnih Čedermacih, konkretno še o duhovniku Cuffolu, po katerem je France Bevk izoblikoval nepozabni lik svojega najboljšega romana. Lepo predavanje je končal z mislijo, da se Beneški Slovenci ne mislijo izneveriti svoji tisočletni narodni podobi in zvestobi.

Beneška Slovenija je potem zaživela v poeziji in v odlomkih iz Bevkovega romana. Izbor so spremljali diapozitivi, ki jih je posnel Tone Bedenčič, za čustveno kuliso pa je poskrbela še glasba z viškom v otožni pesmi »Oj božime«. Občuteno so recitirali Marjan Škerlavaj, Barbara Škerlavaj, Anka Peterlin in Susy Škerlavaj.

Na začetku in ob koncu prireditve je nastopil openski cerkveni zbor, ki je pod vodstvom Janka Bana zapel vrsto slovenskih ljudskih in umetnih pesmi, posebej še Vrabčeve; navzočega skladatelja je občinstvo nagradilo s toplim aplavzom.

Openski cerkveni zbor zasluži veliko priznanje: najprej za občuteno petje, posebej pa še za organizacijo večera, ki je potekel v elegantni ubranosti in prisrčni slovenski intimnosti. S to svojo pobudo je zbor dokazal sposobnosti, ki daleč preraščajo okvir njegovega običajnega delovanja in mu dajejo zasluženo vstopnico v svet slovenskega kulturnega oblikovanja. - *S. M.*

Poimenovanje osnovne šole na Opčinah po Francetu Bevku

Sobota 19. maja ob 19.30. V prosvetnem domu slavnostna prireditev, na katero vabijo učenci domače osnovne šole. S petjem in prizorčki iz Bevkovih mladinskih del bodo počastili pisatelja, po katerem se bo poslej imenovala njihova šola.

Nedelja 20. maja ob 15. uri. Na vrtu pred šolo slovesno poimenovanje z odkritjem pisateljevega doprsnega kipa.

Spored: Pozdravi, odkritje in blagoslovitev kipa, slavnostni govor. Sodelujejo otroci iz vrtca, učenci osnovne šole, gledališki igralec Stane Raztresen, cerkveni pevski zbor, ženski in moški pevski zbor »Tabor«, ansambel Rdeči nagelj.

V šolskih prostorih bo odprta razstava Bevkovih mladinskih del ter raznih listin in rokopisov.

Odprta bo tudi razstava risb in ročnih del učencev vseh razredov. Ogled bo še v ponedeljek od 9. do 12. in od 16. do 20. ure.

Barkovljani spet na delu

Bliža se konec šolskega leta in na naših šolah je že dolgoletni običaj, da se osnovnošolski otroci predstavijo staršem in ljubiteljem mladine s predstavo, ki jo pripravijo s pomočjo svojih učiteljev. V nedeljo 13. maja so imeli zaključno prireditev otroci iz osnovne šole in otroškega vrtca v Barkovljah. Prireditev je bila v župnijski dvorani in je pritegnila poleg sorodnikov otrok tudi mnogo občanov.

Prvi so nastopili otroci otroškega vrtca. Pokazali so lepljenko svojih pesmic, ki so jo podali s sproščenostjo in prisrčnostjo, ki jim je značilna. Njihove pesmice so pripovedovale o živalih. In da bi bolje pokazali, za kaj gre, je imel vsak otrok okoli vratu obešeno veliko lepenko s podobo živali, o kateri je povedal pesmico. Ta duhovita domislica je popestrila že itak prisrčni nastop. Otroke sta pripravili vrtnarica Vilma Cej in Marina Brecelj.

Tej točki je sledil nastop učencev prvega razreda. Pogumno so se spoprijeli z igrico o Rdeči kapici. Razredna učiteljica Novali je berilo iz čitanke prvega razreda primerno obogatila s pesmicami in ritmičnim izražanjem. Sad tega dela je bil prijeten prizorček.

Zabavni del sporeda je zaključila detektivka v malem z zagonetnim naslovom RESXY9 Aparat. To delo so predstavili učenci petega razreda. Poleg pohvale za lepo izvajanje si učiteljica Gulinova zasluži tudi priznanje, da je svoje učence pritegnila k sodelovanju ob pisanju besedila za njihovo igrico.

Osrednjo točko te prireditve so pripravili učenci četrtega razreda s sodelovanjem drugih otrok. Učitelj Pavel Bajc je dramatiziral pravljico o Srečnem kraljeviču in lastovčku. Igri je dodal svetlobne učinke in glasbeno spremljavo, pri kateri je sodeloval tudi zunanji pomočnik Marjan Kravos.

Ker praznujemo mednarodno Leto otroka, so se barkovljanski otroci nekoliko zaustavili tudi pri tem dogodku. Učenci 2. in 3. razreda so se spoprijeli kar z Deklaracijo o pravicah otrok, ki jo je OZN izdala leta 1959. Na oder so prišli v nošah raznih narodov in v pol resnem in pol šaljivem tonu brali načela omenjene listine in jim dajali svoje pripombe.

Branje te listine ja zaključilo rajanje po pesmi »Mi se imamo radi«. Tako obravnavo Deklaracije z otroškega vidika sta si zamislili učiteljici Nada Martelančeva in Vera Poljšakova.

Prireditev je zaključila skupna pevska točka, v kateri so otroci zapeli marsikatero znano in nepoznano pesem v raznih evropskih jezikih, da so tudi s tem poudarili Leto otroka. Končali so s tremi slovenskimi.

Po prireditvi so se vsi zgrnili v dvorano prosvetnega društva, kjer je bil pripravljen srečolov. Mnogo dobitkov so pripravili otroci iz vrtca. Izkupiček tega srečolova bodo darovali za otroke v Črni gori.

Naj še povemo, da se Barkovljani pripravljajo na poimenovanje njihove šole po pisatelju Fr. Sal. Finžgarju. Toda zaenkrat iz Rima še ni nobenega odgovora. - *M. B.*

NA VOLITVAH 10. JUNIJA BODO IMELI SLOVENCI IN PRIPADNIKI DRUGIH NARODNIH MANJŠIN V ITALIJI PRVIČ PRILOŽNOST, DA GLASUJEJO ZA ZDRUŽENO MANJŠINSKO LISTO. VSE SLOVENSKE VOLIVCE ZATO OPOZARJAMO, NAJ SE SEZNANIJO Z ZNAKOM TE LISTE, KI JE

VALDOSTANSKI LEV

V Birmingtonu blizu Washingtona je vojaško pokopališče, kjer so pokopani vojaki iz raznih vojn, zadnji iz vietnamske vojne. Tu je našel svoj zadnji dom tudi predsednik John Kennedy. Izredno čast so mu izkazali s tem, da so mu določili večji prostor in da na njegovem grobu noč in dan gori ogenj. Kakega posebnega nagrobnika pa Kennedy nima kot ga nimajo drugi na tem in sploh na vseh ameriških pokopališčih

Domjo pri Trstu — Maglaj v Bosni

Ko smo v nedeljo 13. maja na Tržaškem -- v novi kapeli pri Domju — prvič obhajali god p. Leopolda s pomenljivim obredom vzhodne liturgije ob lepi udeležbi prijateljev iz bližnje in daljne okolice in celo iz Gorice, so v Jugoslaviji posvetili prvo večje svetišče v čast svojega rojaka. Zgodilo se je to v kraju Maglaj v srednji Bosni, škofija Sarajevo.

Prva poročila govorijo o velikanskih množicah, ki so se zbrale na tem kraju za to izredno slovesnost ob udeležbi več hrvaških škofov in nekaj stotin duhovnikov. V velikem številu so prišli na slovestnost tudi pravoslavni in celo muslimani kakor so bili prisotni že pri blagoslovitvi temeljnega kamna. Zgodovina župnije v Maglaju in njene nove cerkve je tako zanimiva, da zasluži poseben članek, ki ga bomo čimprej objavili.

Zgled naših bratov iz Bosne pa naj nam bo v vzpodbudo, da skrbimo za kapelo p. Leopolda pri Domju in jo ohranimo, saj je tam tudi ekumenski center in sedež Apostolstva sv. Cirila in Metoda. Poleg službe božje ob nedeljah je tam vsak četrtek popoldne sv. maša za dobrotnike in prijateljsko srečanje med brati iste družine.

Nadškof ALOJZ MATIJA ZORN

(5)

Nadškof, ki je bil že po naravi tako občutljiv in ga je bila sama dobrota in miloba, je strahovito trpel. Samemu sebi je očital, da ni mogel lastnim vernikom zagotoviti sloge in miru. Prestajal je v duši pravo mučeništvo. Kakor hitro je bilo v nadškofiji kaj narobe, se je v svoji tenkovestnosti zamislil vase, se strogo spraševal in pripisoval svoji nezmožnosti začetek in posledice neredov.

Prav takrat je izgubil oporo dr. Mahnič, moža kremenitega značaja, izrednih sposobnosti in močne osebnosti. Mahnič je bil imenovan za škofa na otoku Krku. Posvetil ga je Zorn sam v goriški stolnici 7. februarja 1897.

Tako osamljen se je nadškof čutil zlomljenega in nesposobnega, da bi še nadalje zadrževal nasilno nasprotovanje razvratnega sveta. Že prej je enkrat prosil sv. očeta, naj ga razreši nadškofovskega bremena. Zdaj se je odločil, da pojde po veliki noči osebno v Rim in poda ostavko.

Toda razburljivi dogodki so preveč pretresli njegovo občutljivo naravo. 27. marca 1897 ga je zadela težka malodušnost, melanholija. Da bi na kakšen način pomiril nadškofove živce, ga je štiri dni kasneje obiskal tržaški cesarski namestnik De Rinaldini. Toda uspeh je bil porazen, kajti že tisto noč se je ponovil živčni napad v še hujši obliki. Pomagati so skušali razni zdravniki, med njimi alienist (za duševne bolezni) dr. Kraft-Ebing z Dunaja.

V noči pred sv. Rešnjim Telesom je imel bolnik zopet živčni napad. Spomnil se je prelepega praznika in obžaloval, da ne bo mogel nositi Najsvetejšega v slovesni procesiji po goriških ulicah kot prejšnja leta. Ker se je bolezen vedno slabšala, so ga 25. junija 1897 odpeljali na Dunaj v kliniko dr. Svetlina, da bo pod neposrednim nadzorstvom in zdravljenjem dr. Kraft-Ebinga.

Kakor hitro se je raznesla vest o nadškofovi bolezni, so Goričani obžalovali in pomilovali nadpastirja kot žrtev njegove preobčutljive vesti. Poslanec grof Alfred Coronini pa je v dunajskem parlamentu vprašal celo, ali ni bil cesarski namestnik kriv živčnega pretresa, ko je obiskal bolnika v Gorici. To domnevo je pozneje zanikal nadškofov tajnik Aleksander Zamparo. Zdravstveno stanje se je metropolitu vznemirljivo slabšalo: nagajati je začelo srce in moči so popolnoma opešale. Po komaj 12 dnevih bolnišnice se mu je omračil um, nakar je 8. julija 1897 umrl. Truplo so balzamirali in prenesli v mrtvašnico cerkve Marijinega rojstva »Bei Rennweg«, kjer ga je blagoslovil nadškof Augeger, obenem pa še šibeniški škof in dr. Franc Sedej.

Gorica se je odela v žalno obleko. Stolni kapitelj je imenoval za vikarja prošta msgr. Andreja Jordana. Občinski odbor je v posebni seji naznanil nadškofovo smrt takole: »Rojen za premišljevanje in mirno veselje, ki izhaja iz tihe predanosti študiju, mož milega značaja, ki vidi v drugih samo dobroto, čigar poštenje je žarelo iz vsakega njegovega dejanja, je nadškof ocenjeval vse težave pri vodstvu nadškofije, prepričan, da jih bo mogel premagati z zgovornim zgledom svetega in neomadeževanega življenja, kakor tudi s svojim vedno prijaznim ravnanjem in usmiljeno sodbo dejanj drugih.«

Ko so mrtvega nadškofa pripeljali z Dunaja, ga je sprejela ogromna množica pod vodstvom škofa Glavine, kapitularnega vikarja Jordana, župana Venuttija in ostalih oblasti. Pogreb je bil kot mogočen dokaz ljubezni in hvaležnosti ljudstva štirih škofij. Obred je vodil škof Glavina, z njim so bili še Flapp, Sterk in Mahnič. Iz škofijske palače se je proti stolnici počasi pomikal po ulicah žalostni sprevod med dvema širokima vrstama meščanov, ki so se s spoštovanjem klanjali, ko je šla krsta mimo.

Stolnica je bila ogrnjena v žalost. Udeležencev je bilo toliko, da so smeli iti v cerkev samo predstavniki javne oblasti, organizacij, društev, duhovščina, bogoslovci in sorodniki, dočim je velika večina morala ostati zunaj. Maševal je za pokojnika msgr. Flapp, po maši pa je imel pogrebni govor pater Pavissich, ki je orisal pokojnega kot »vzvišeno žrtev nežne in pobožne vesti ter mučenca nadpastirskih dolžnosti«.

Iz stolnice se je 14. julija 1897 razvil sprevod na staro pokopališče »Na Blančah«, kjer so rajnkega položili v kapelo poleg drugih škofov. Leta 1919 so vse krste prenesli v spodnjo kripto stolnice, kjer pokojni čakajo vstajenja.

(Konec)

Prvo obhajilo slovenskih mestnih otrok

Po polletni pripravi je bilo preteklo nedeljo 13. maja v cerkvi sv. Ignacija na Travniku med mašo ob 9. uri prvo sveto obhajilo 23 slovenskih otrok, ki obiskujejo 3. razred dveh osnovnih šol v goriškem mestu. Ko so se otroci zbirali na hodniku pred zakristijo za slovesni odhod v cerkev, jih je iznenadil obisk g. nadškofa, ki je vse pozdravil in se jim priporočil v molitev.

Cerkev je bila lepo pripravljena za te naše malčke, ki so se v polkrogu razvrstili okrog oltarja. Mašo je daroval njihov katehet g. Cvetko Žbogar, ki jim je pred obhajilom spregovoril nekaj spodbudnih besed in priporočil staršem skrb za vzgojo otrok ter ponovil besede papeža Janeza Pavla II., naj se ne boje Kristusa, ki je velik prijatelj otrok in jim le on more dati izdatno pomoč pri vzgoji.

Prvoobhajanci so prejeli sv. obhajilo pod obema podobama, otroški zbor »Kekec« pa je lepo spremljal sv. mašo s petjem. Veliko naših vernikov se je udeležilo tega slavja in z molitvijo spremljalo naše malčke.

Popoldne je bil pri Sv. Ivanu za prvoobhajance in njihove sorodnike blagoslov, kjer so prejeli spominsko podobo, knjižico o ljubezni in tradicionalni kolač.

Za lepi potek slovesnosti se moramo zahvaliti vsem, ki so pri tem na kateri koli način pomagali, zlasti pa še za požrtvovalno pomoč travniškega župnika in njegovih pomočnikov. Bog daj, da bi ti otroci rastli v Kristusu in njegovi ljubezni in postajali vedno bolj zavedni kristjani. - *F. Močnik*

Brechtova drama v Verdiju

Bertold Brecht, rojen leta 1898 v Augsburgu, umrl pa leta 1956 v Vzhodnem Berlinu, je še danes kot dramatik močno osporavan. V ZDA npr., kjer je preživel dolga leta v emigraciji, mu zares ni uspelo prodreti z eno samo igro, medtem ko ga v Evropi mnogo igrajo. Samo v lanski sezoni je bilo na zahodnonemških, avstrijskih in švicarskih gledaliških sporedih 45 predstav 26 različnih Brechtovih besedil, med njimi zelo velikokrat »Mati Korajža in njeni otroci«. To igro je Brecht napisal v zdomstvu leta 1939.

Brecht je bil vse življenje zagrizen sovražnik vojske, zato je imel vseskozi politične težave. Pred Hitlerjem se je umaknil v ZDA, pa se tudi tam ni znašel. Po zadnji vojni so ga kot kulturnega levičarja postavili celo pred »komisijo za preiskovanje protiameriške dejavnosti«. Zato se je vrnil v Evropo in se nastanil v Vzhodnem Berlinu. Pa tudi tu je zaradi samosvojih stališč večkrat prišel v opreko z uradnimi gledanji na družbena dogajanja. Zanimivo je, da Brecht ni nikdar postal član komunistične partije.

V igri »Mati Korajža« je Brecht obsodil vojno kot tako. Poslužil se je zgodovinskega okvira Tridesetletne vojne, ki je imela versko obeležje in je v prvi polovici 17. stoletja divjala prek Šlezije, Poljske in Nemčije. Vojna kvari, vendar je mnogim potrebna in zaželena, saj ob njej bogatijo. Predstavnik teh krogov je »Mati Korajža«, ki je niti izguba treh otrok ne odvrne od hlastanja po dobičku, ki ji ga vojna nudi.

SSG iz Trsta, ki je to igro naštudiralo za letošnjo sezono, je na odru uporabilo skoro ves svoj ansambel. Teža igre je bila na »Materi Korajži«, trgovki Ani Fierling, ki jo je mojstrsko upodobila Mira Sardoč. Manj izraziti so bili liki njenih treh otrok (Miranda Caharija, Aleš Valič in Stojan Colja), zelo dobra pa vojaški kurat (Livij Bogatec) in kuhar (Silvij Kobal), ki Ano Fierlingovo ves čas dogajanja vsak na svojski način spremljata, si jo celo zaželita za življenjsko družico, a ona ostane zgolj hladna računarka.

Čeprav je Brecht v svojih delih mestoma težak in duhomoren, moramo reči, da je ta igra uspela in gledalce miselno zaposlila. Zaslugo za to ima gotovo ves ansambel z Miro Sardočevo na čelu pa režiser in lektor Marko Slodnjak. Glasbene vložke je sestavil A. Vodopivec. - *ej*

Novo pokrajinsko tajništvo SSk

Prejšnje dni se je sestal novoizvoljeni pokrajinski svet Slovenske skupnosti v Gorici. Seji je predsedoval član sveta Mirko Špacapan st. Na dnevnem redu so bile najprej volitve novega pokrajinskega tajništva stranke. Predsednik je postal ponovno Gradimir Gradnik, podpredsednik sveta pa Remo Devetak. Politični tajnik je Marjan Terpin, podtajnik Damjan Paulin. V tajništvo so izvoljeni še naslednji člani: Emil Valentinčič (organizacijski tajnik), Marija Ferletič (krajevne uprave), Božidar Tabaj (finance), Karlo Brešan (šolstvo in šport), Andrej Bratuž (tisk in propaganda) in Sonja Vizintin (ženska vprašanja).

Pokrajinski svet je nato obširno razpravljal o bližnjih parlamentarnih in evropskih volitvah ter potrdil sklepe, ki so bili sprejeti na deželnem svetu stranke.

Števerjan

PD »F. B. Sedej« vabi na kulturni večer, ki bo v Sedejevem domu v torek 22. maja ob 20.30. Na programu so skioptične slike, ki jih je pripravil Niko Klanjšček ob gostovanju ansambla Lojzeta Hledeta ter dramske skupine iz Štandreža v ZDA. Vsi toplo vabljeni!

Izvolitev novih županov na Koroškem

Na Koroškem so po zadnjih občinskih volitvah izvolili sedaj še župane. Zastopniki slovenskih občinskih list so pri nastopu dosledno v svojih posegih podali program svojih skupin v slovenskem in nemškem jeziku. Tega niso storili slovenski zastopniki na listah vsedržavnih strank. V občini Straja vas (Hohenturn) v Ziljski dolini je slovenska lista nastopila tokrat prvič in le nekaj glasov je manjkalo, da bi dobila dva zastopnika. Dejstvo — piše celovški »Naš tednik« — da so Slovenci zastopani z mandatarjem, izvoljenim na samostojni listi, v občinski sobi tudi na Zilji, je neprecenljive važnosti.

Podobno kot na Primorskem. Tudi tu sodi italijanska stran, da je Slovencev le toliko, kolikor volijo slovensko. Toda za trajnejši uspeh samostojnih slovenskih list ne zadostuje samo slovensko prepričanje volivcev, pač pa tudi zavzetost in delo izvoljenih zastopnikov. Po tistih koroških občinah, kjer so bili slovenski zastopniki bolj dejavni kot pa zastopniki drugih strank, se je število glasov za slovensko listo povečalo. Tam pa, kjer je bila ta dejavnost manjša, so slovenske liste doživele določen osip.

Goljufija z »gvantom«

Koroški Nemci so si šele leta 1911 izmislili svoj poseben »gvant«. Zanj je bil razpisan v časopisju poseben natečaj, zmagovalec pa je bil Leopold Resch, doma iz kraja Waidhofen ob reki Ybbs na Spodnjem Avstrijskem, torej niti ne Korošec. Nagrado si je moral deliti še z arhitektom Pichlerjem. V tem gvantu nastopajo danes vsi privrženci »nemške« in »nedeljive« Koroške.

Raziskava tega »gvanta« je bila objavljena v koroškoslovenski reviji »Mladje« (št. 32). Odmev pri nacionalistih je bil žolčen. V pismih bralcev v koroških nemških listih je bil kot odmev na njene ugotovitve objavljen tudi naslednji stavek: »Pisec (sestavka o gvantu, Bernhard C. Bünker) ne more biti prav pri pameti, zato naj gre k zdravniku specialistu. Ta "hrabri" mož pač nima poguma, da bi svojo raziskavo poslal v objavo tudi kakemu koroškemu listu.« (Koroški listi pa določenih stvari seveda ne sprejmejo, oz. le take stvari, ki na podel način obrekujejo slovensko stran.) Pisma bralcev pričajo, da je pojasnilo o »gvantu« zadelo v živo.

Proti potvorbam se lahko učinkovito borimo le s tem, da jih brez obotavljanja in bojazni razkrinkamo. Tudi na Primorskem bi bilo dobrodošlo, če bi kdo našim italijanskim sodeželanom pojasnil, kako je z njihovo »tisočletno«, »latinsko« kulturo!

Slovenska maša pri salezijancih za praznik Marije Pomočnice

V soboto 24. maja bo v salezijanski cerkvi v Istrski ulici 53 v Trstu ob 20. uri slovenska maša ob prazniku Marije Pomočnice. Na programu je krstna izvedba Kratke maše za soliste, zbor in orgle B. Sestana. Solisti bodo Nadja in Marta Fabris, Barbara Škrlavaj, Bruno Kralj in Marjan Kravos. Sodeloval bo tudi tržaški mladinski pevski zbor pod vodstvom Tomaža Simčiča.

V nedeljo 20. maja ob 16. uri v dvorani Katoliškega doma v Gorici

Srečanje manjšin za Evropo

Prireditev organizira Slovenska skupnost v deželi Furlaniji-Julijski krajini in na njej sodelujejo Furlansko gibanje (Movimento Friuli) ter Union Valdôtaine.

Na sporedu so govori (D. Štoka, M. De Agostini in B. Salvadori) ter pevski zbori in folklorne skupine.

V soboto 19. maja ob 20. uri bo prireditev v telovadnici v NABREŽINI

V Washingtonu, ki je zvezna prestolnica ZDA, so se goriški kulturniki slikali pred vhodom v Belo hišo, sedežem ameriške vlade

Pastirček št. 8

S to številko se »Pastirček« za letošnje šolsko leto poslavlja od svojih bralcev, trdno odločen, da se v jeseni zopet sreča z njimi, ko bo stopil v svoje 34. leto izhajanja.

Za uvod teče beseda o maju, ki je mesec šmarnic tako v naravi kot v cerkvi pri Marijini pobožnosti. Dve pesmi, Mariji v čast zloženi, sta prispevala Vladimir Kos »Kot otrok Te kličem« in Ljubka Šorli »Molitev k Mariji v Letu otroka«. Od L. Šorli je tudi »Pesem primorske mladine«, ki jo je uglasbil Zorko Harej.

V tej številki se zaključi več spisov, ki so se nadaljevali prek leta: »Kar lepo po vrsti« (za vse razrede pripravila Zora Saksida), »Terra australis« (Južna zemlja) Ljube Smotlak ter »Beg v svobodo« (Zora Piščanc). »Goriški sprehodi« Marize Perat pa se bodo nadaljevali še v prihodnjem letniku. To pot je govora o kapucinih v Gorici in njih cerkvi ter samostanu. V literarnem koledarju zvemo za mladinskega pesnika in pisatelja Mirka Kunčiča, ki živi v Argentini. Objavljena je tudi njegova pesem »Naša beseda« in zgodbica »Čmeruh«. Kako je Tonček taboril, opiše Branko. Zvonka Trampuž je pa napisala nežno zgodbo o jagnjetu brez mame.

Tudi Jana se v tej številki poslovi v imenu »Pastirčka« od zvestih mladih dopisnikov, pa že šteje dneve, ko bo po dolgih počitnicah priromalo prvo pisemce... - *jk*

Tečaj za nadzornice v kolonijah

Slovenska Vincencijeva konferenca v Trstu sporoča, da bo tudi letos priredila tečaj za nadzornice v kolonijah. Vpisovanje bo na sedežu v Trstu, ul. San Nicolò 31 dne 24. maja od 17. do 18. ure. Ker je lanski tečaj lepo uspel in se izkazal za koristnega, vabimo da se novega tečaja udeleže lanske obiskovalke in vsi tisti, ki nameravajo sodelovati v kolonijah ter oni, ki jih zanimajo vzgojni problemi.

OBVESTILA

Letošnje šolsko leto se bo zaradi volitev končalo 31. maja na vseh šolah. Izpiti bodo po volitvah, ko se bodo razdelila tudi šolska spričevala.

Legalna ura se bo letos pričela v Italiji v nedeljo 27. maja. Ure bo treba pomakniti za 60 minut naprej. Konec legalne ure bo v soboto 29. septembra opolnoči.

V Kulturnem domu v Trstu bo SSG nastopilo s komedijo »Ivan Vasiljevič« sledeče dneve: v petek 18. maja ob 20.30 premiera, red A; v soboto 19. maja ob 20.30 za red B; v nedeljo 20. maja ob 16. uri za red C; v četrtek 24. maja ob 16. uri za red H in I; v soboto 26. maja ob 20.30 za red F; v nedeljo 27. maja ob 16. uri za red G.

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu vabi v ponedeljek 21. maja na večer, posvečen stoletnici Alberta Einsteina. Lik znanstvenika bo orisal prof. Ninko Černic, filozofski program njegovih del pa bo podal Martin Brecelj. Začetek ob 20.15 v društvenih prostorih, ul. Donizetti 3.

V goriškem Verdiju bo SSG iz Trsta uprizorilo v torek 22. maja ob 20.30 komedijo Mihaila Bulgakova v treh dejanjih »Ivan Vasiljevič«. Igra je za goriški abonma.

DAROVI

Za katoliški tisk: N. N., Jamlje v spomin na mamo doberdobskega župnika A. Lazarja 20.000 lir.

Za Alojzijevišče: N. N., Peč 100.000 lir.

Za cerkev sv. Ivana v Gorici: Milka Kerševan v spomin K. Resen 10.000; Marija Žvanut v spomin mame, sester Josipine in Zore 10.000 lir.

Hermina Vranič, Gorica: za cerkev sv. Ivana v Gorici in višarski zvonik po 50.000 lir.

Za Goriško Mohorjevo družbo: F. Žbogar, F. Ocvekar in B. Borut iz Clevelanda po 5 dolarjev.

M. S.: za števerjansko cerkev in za lačne po svetu po 50.000 lir.

Namesto cvetja na grob Justine Tomsič daruje Ludvik Čevdek s Peči za cerkev na Peči in za goriške slovenske skavte po 10.000 ter za slovenske misijonarje 5.000 lir.

Za cerkev na Ferlugah: Pavla Gec v spomin pokojnih 10.000 lir.

Za cerkev na Banah: Karolina Bani v spomin pok. moža Edvarda 20.000; namesto cvetja na grob Edvarda Ban: Roža Husu 3.000, družini Franko in Renar 25.000 lir.

Za cerkev na Opčinah: François Pasticier ob krstu nečaka Stephane 40.000; družina Di Lenardo 20.000; Karel Podobnik ob obletnici smrti sestre Angele 50.000; N. N. 8.000; Ana Kranjc v spomin pok. Emila Gole 5.000; Anica Trento-Lombardo ob krstu hčerke Lucije 10.000; Angela Trento namesto cvetja na grob pok. svakinje 5.000; mati v spomin pok. hčere Marije Holstein 8.000; družina Ferlat 8.000; razni 5.000 lir.

V spomin pok. Angele Germek A. in N. Martelanc za Vincencijevo konferenco v Barkovljah 20.000 lir.

Za kapelo p. Leopolda pri Domju: N. N., Trst 50.000; N. N., Trst 10.000; N. N., Trst v spomin pok. Zore Presl 5.000; N. N., Trst 20.000; Peter Chetti, Trst 20.000; Lucija Zobec, Trst v spomin pok. moža in očeta 50.000; N. N., Trst 50.000; Poropat, Trst 3.000; Cvetka Bracati, Trst 2.000; Ivanka Stančič, Trst 2.000; N. N., Domjo 10.000; N. N., Domjo 10.000; N. N., Domjo 20.000; N. N., Trst 5.000; N. N., Domjo 2.000; N. N., Domjo 2.500; N. N., Mavhinje 15.000 lir.

Za žrtve potresa v Črni gori: podjetje Terpin, Gorica 200.000; N. N. iz Brd 20.000; N. N., Štmaver 10.000; Nella 15.000; Viktorija Humar 10.000; družina Valantič v spomin pok. Tinčke Živec in Milke Rupnik 50.000; N. N., Opčine 10.000; razni 6. maja, Opčine 95.400; cerkveni pevski zbor Opčine 112.000; Kristina Husu, Bane namesto cvetja na grob Edvarda Ban 10.000; Marija Ban, Bane v spomin pok. brata Edvarda 5.000; Pavel Malalan, Bane 10.000 lir.

Za misijonarje na Madagaskarju: N. N., Peč 10.000; A. K. 100.000 lir.

Za misijon p. Kosa: N. N., Opčine 10.000 lir.

Za Pastirčka: N. N., Jamlje 20.000; N. N. 5.000 lir.

Vsem plemenitim darovalcem Bog povrni, rajnim pa daj večni pokoj!

Radio Trst A

Časnikarski programi ob nedeljah: Poročila ob 8., 12., 19.; kratka poročila ob 11., 14.; novice iz Furlanije-Julijske krajine ob 11., 14., 19.15. Ob 8.30 kmetijska oddaja, ob 9. uri sv. maša.

Časnikarski programi od ponedeljka do sobote: Poročila ob 7., 10., 13., 15.30, 19. Kratka poročila ob 9., 11.30, 17., 18. Novice iz Furlanije-Julijske krajine ob 8., 14., 19.15.

Spored od 20. do 26. maja 1979

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 10.30 Oddaja o Benečiji. 11.05 Mladinski oder: »Erazem in potepuh«. 11.35 Nabožna glasba. 12.15 Ljudje pred mikrofonom. 12.30 Poslušajmo spet. 14.30 Glasbeni drobiž. 15.00 Nedeljsko popoldne.

Ponedeljek: 8.05 Slike iz planinskega sveta. 9.05 Dalmatinske pesmi. 9.30 Filološki utrinki. 10.05 »Naša pesem« v Mariboru in »Seghizzi« v Gorici. 11.00 Današnje branje. 11.35 Radi smo jih poslušali. 12.00 Ribe in morje. 12.45 Volivna tribuna. 13.15 Slovenski samospevi. 13.30 Socialna problematika. 14.10 Roman: »Mozart...« 14.30 Glasbeni ping pong. 16.30 Pravljica v nadaljevanjih. 16.40 Odmev iz Brazilije. 17.05 Mi in glasba. 17.45 S pesmijo po svetu. 18.05 Kulturni prostor.

Torek: 8.05 Ženska stran neba. 9.05 Orkestri in zbori. 9.30 Slovenski naravni dragulji. 10.05 Oddaja za vrtec. 10.15 Glasba v baroku. 11.00 Podlistek: »Nemeza«. 11.35 Plesi 20. stoletja. 12.45 Volivna tribuna. 13.15 Vokalna glasba. 14.10 Roman o Mozartu. 14.30 Od prvih uspehov do danes. 15.00 Mladi izvajalci. 15.35 Plošče. 16.30 Čudoviti otroški svet. 16.45 Duhovne pesmi. 17.05 Mi in glasba. 17.30 S pesmijo po svetu. 18.05 Problemi slovenskega jezika. 18.20 Lahka glasba.

Sreda: 8.05 Na produ Glinščice. 9.05 Lahka glasba. 9.30 Male besede o velikih stvareh. 10.05 Operna glasba. 10.45 Oddaja za šole. 11.00 Ljudje in dogodki. 12.00 Radijski varietè. 12.45 Volivna tribuna. 13.15 Od solista do zbora. 14.10 Roman o Mozartu. 14.30 Kličite Trst 31065. 16.30 Otroci pojo. 16.40 Motivi z malih zaslonov. 17.05 Mi in glasba. 18.05 »Ta prekleti notranji glas«. Drama.

Četrtek: 8.05 Jutranji almanah. 9.05 Pesmi s festivalov. 10.05 Slavni izvajalci. 10.45 Oddaja za šole. 11.05 Podlistek: »Nemeza«. 11.35 Rock in folk opere. 12.45 Volivna tribuna. 13.15 Naši zbori. 13.35 Z ansamblom Toneta Žagarja. 14.10 Roman o Mozartu. 15.35 Vodič po glasbeni umetnosti. 16.30 Kje je napaka. 17.05 Mi in glasba. 18.05 Svoboda je terapevtična. 18.30 Odlomki iz operet.

Petek: 8.05 Ženska stran neba. 9.05 Zvoki Latinske Amerike. 9.30 Iz beležnice Irene Žerjal. 10.05 Simfonični koncert. 11.00 Oddaja za srednjo šolo. 11.35 Uspešnice 1978. 12.00 V starih časih. 12.45 Volivna tribuna. 13.15 Primorska poje 1979. 14.10 Roman o Mozartu. 14.30 Gremo v kino. 15.35 Na goriškem valu. 16.00 Zgodovina rock in pop glasbe. 16.30 Otroški vrtiljak. 17.05 Mi in glasba. 18.00 Kulturni dogodki v deželi. 18.20 Klasična glasba.

Sobota: 8.05 Radijski trim. 10.05 Z naših koncertnih odrov. 11.00 Čas in družba. 11.35 Mozaik melodij in ritmov. 12.45 Volivna tribuna. 13.15 Slovenske ljudske pesmi. 14.10 Roman o Mozartu. 14.30 Dve uri po sobotno. 16.30 Odprimo knjigo pravljic. 17.05 Mi in glasba. 18.05 »Ana prau ljepa komjedja sez treme uosebame«. 18.45 Vera in naš čas.

Marijanski shod na Vejni

V nedeljo 27. maja obhajamo na Vejni posvetitev Marijinega svetišča na našem Krasu. Ob 16.15 bo slovesna služba božja v slovenskem jeziku. Sveto mašo bo po našem namenu daroval tržaški škof Lovrenc Bellomi. Pred mašo bomo imeli pete litanije Matere božje. Vabimo vernike iz kraških župnij in iz mesta Trsta v velikem številu pred Marijin oltar na Vejni. V težkih časih so se verni ljudje vedno z zaupanjem zatekali k Materi božji. Tako napravimo sedaj tudi mi!

Iz Trsta odhod avtobusov s trga Oberdan.

Za lačne po svetu: Olga Terčon, Mavhinje 10.000; N. N., Pevma 5.000; N. N., Peč 10.000; družina Čevdek, Peč v spomin Justine Tomsič 10.000 lir.

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 100 lir, osmrtnice 150 lir, k temu dodati 14 % davek IVA.

Odgovorni urednik: *msgr. Franc Močnik*
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo